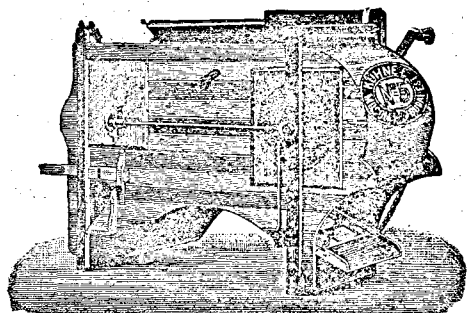

ERDÉLYI GAZDA

XLII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1910. Szeptember 25.

39. SZÁM.

„KÜHNE“ mezőgazdasági gépgyár r. t. Mosonban

elsőrendű kivitelben szállít: Rostákat és konkolyozókat,

Osborne tárcsásboronákat,

ekéket és tömörítőket,

hirneves sorvetőgépeket,

borsajtókat, tejjgazdasági eszközöket

stb., stb.

2012

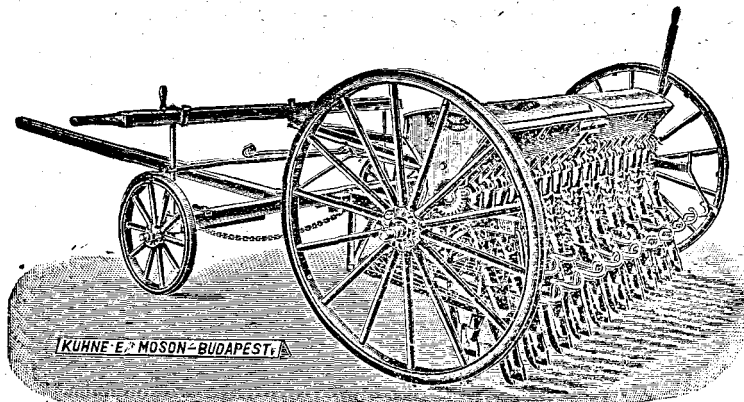
! Kérjünk árjegyzéket!

Főraktár:

Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Fiókok:

Debrecen és Temesvár.

Terményeinket a legkedvezőbbben a

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Székely Gazdák Szövetkezeté-nél, Marosvásárhelyt értékesíthetjük.

Ugyanott az összes aratási és cséplési szükséglet legelőnyösebb beszerzési helye.

2336

Báró Kemény József **Hungária Gépgyár**
betéti társaság **DÉVA.** 2023

Gyárt és raktáron tart: Mindennemű mezőgazdasági talajmegművelő és feldolgozó gépeket. Benzin- és nyersolajmotoros cséplőkészletek minden nagyságban.

Mindennemű stabilmotorokat és gőzgépeket egy lóerőtől ötszázig. Villamosvilágítási és erőátviteli telepek tervezése, kastélyok, gazdaságok villamos- és acetylen világítási berendezése.

Daráló, őrlo és fűrészmalom tervezete és építése. — Vizvezetékek és kutak.

Különösen ajánlja modernül berendezett gyárát bármely szerkezetű gazdasági vagy egyéb gépek és autók javítására.

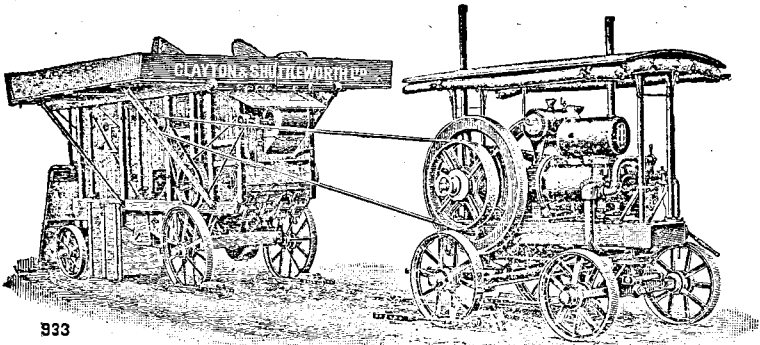
Különlegességei: Hűtőkamrák, jégkészítő telepek, tejjgazdaságok és sajtgyárak berendezése, tejjgazdasági berendezések és kamrák javítása. Authogén forrasztások. **Automobil-garage.**

Az amerikai „Milwaukee“ arató és talajmegművelő gépek erdélyrészi vezérképvisellete

Olcsó árak!

Kedvező fizetési feltételek!

Pontos és szolid kiszolgálás.

Nagy raktár!

Mérnök látogatás
díjtalan!

Clayton & Shuttleworth Ltd.

mezőgazdasági gépgyár képviselője.

Nyersolajmotorok,

Szivógázmotorok,

Benzinmotorok,

**'Optimus' automatikus
tűzfojtók.**

Kenő olajok.

Emélyi Gazdasági és Repeshelmei Vállalat
Dr. Osztián Olivér és Társai
Kolozsvár, Mátyás király-tér 25. SZ.
Sürgőny cím: Coloniale Kolozsvár.

Telefon interurban: 60. SZ.

**Műszaki
cikkek.**

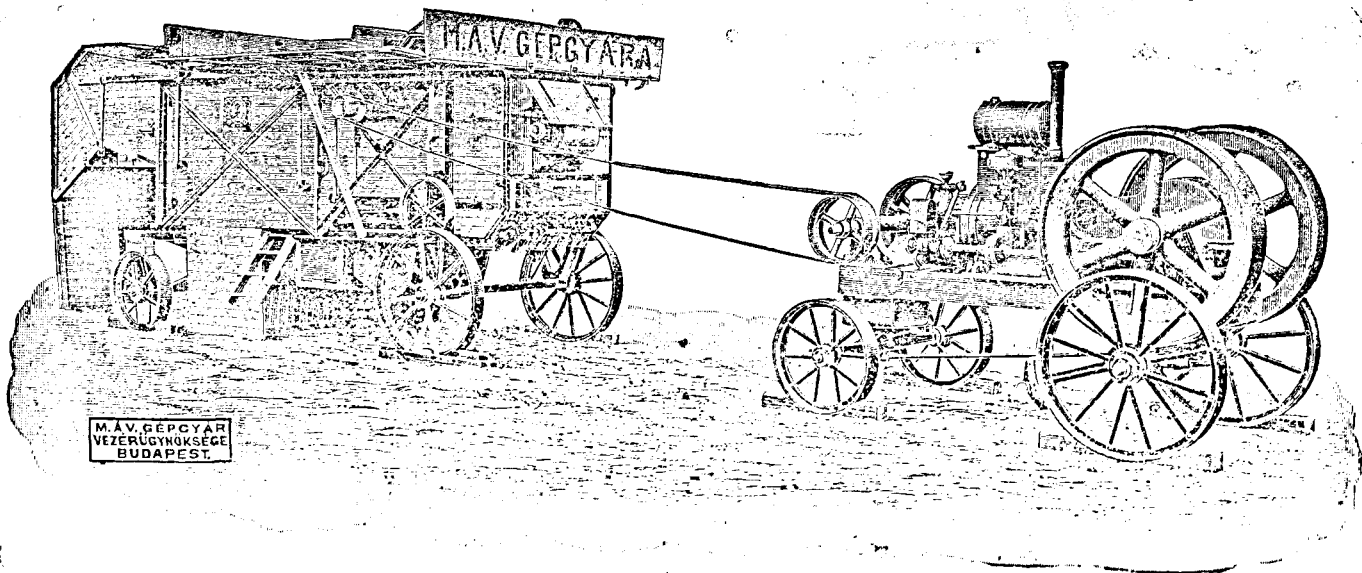
2485

Kérjen ajánlatot!

Legújabb szerkezetű

BENZIN CSÉPLŐ-KÉSZLETEK

tulszárnyalnak minden más gyártmányt.

M. A. V. GÉPGYÁR
VEZÉRÜGYNÖKSÉGE
BUDAPEST.

Nagy munkaképesség!

Gazdaságos üzem.

— Kivánatra szívesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, BUDAPEST.

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ::

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Kiállításaink.	495
Kocák serétezése miskarolás helyett. Szathmáry Dezső.	499
A takarmányozásra használható növények száritása és eltartása, IV.	500
Tárca:	
Az Erdélyi Gazdasági Egylet története 1844—48-ig. Lécfalvi Spos Kálmán. II.	496
Kisebb szakközlemények.	500
Kormányintézkedések.	500
Vegyes közlemények.	501
Hirdetések.	

Kiállításaink.

„A most megnyitott XVI-ik kiállítás rendezésének elhatározása alkalmával az E. G. E. állattenyésztési és állatkiállítási szakosztálya részéről azt a megtisztelő megbízatást nyertem, hogy a mi ősi hazai szarvasmarhánk létének biztosítása, tenyésztésének további fejlesztése és öregbítése végett egy erdélyi magyar fajta szarvasmarhatenyésztő »egyesület« alakítására nézve a gazdaértekezlet elé javaslatot terjesszek.

Szívesen teszek eleget ennek a megbízatásnak, mert ismerem Erdély gazdaközönségének nézeteit, és tudom, hogy a hazai állattenyésztés fejlesztése körül századokon keresztül vezető és irányító szerepet töltött be; nemcsak szóval és írásban, hanem tettekkel is. Erdély gazdaközönsége már az E. G. E. alakulásának első évben, azaz 1844-ben megtartotta első állatkiállítását, amikor még az anyaország gazda társadalma ilyesmire nem is gondolt.

Elmult időkben, amikor »megnehezült az idők járása felettünk« innen hullámozottak szét hazaszerte az intő szövegok. A közel multban is éppen az erdélyi magyar fajta szarvasmarha tenyésztésének kellő méltatása végett ismételve felemelte kérő és panaszló szavát az erdélyi részek gazdaközönsége, — helyén való tehát, hogy most is — és ha kell, majdan később is — innen hangozzék el a közvélemény intő szava azokkal a veszélyes áramlatokkal szemben, amelyek hazai állattenyésztésünk irányítása körül, ami ősi szarvasmarha fajtánk háttérbe szorítására irányulnak.

Hogy rövid 30—40 év alatt milyen arányokat öltött hazánkban a magyar erdélyi szürke marha háttérbe szorítása, azt most nem részletezem, mindannyian ismerjük a helyzetet és e fajta háttérbe szorításának sokat han-

goztatott indokait, sőt ismerjük azokat a módokat is, amelyeknek igénybevételével a háttérbe szorítás ténye fokozatosan érvényre jut.

Miután azonban ez a kérdés némelyek részéről már ismételve úgy exponáltatott, mintha nálunk egy csendes kulturharc volna folyamatban, amelynél a maradiak és érdekeltek részint konservatív felfogásukból, — részint egyéni érdekeikből folyólag gátolni akarják a szarvasmarhatenyésztés korszerű kifejlését és az ugynevezett kulturafajták elterjesztését: a kérdésnek ezt a részét szövé kell tennem és e végből a tisztelt gazdaértekezlet engedelmével nagy vonásokban jellemezni kívánom a magyar erdélyi szürke marha tenyésztésének történetét is.

Tisztelt Uraim! A mi szürke szarvasmarhánk a mi tulajadonukban ezer és néhány száz esztendeig volt a magyar föld büszkesége, de bizonyos, hogy ennél az időnél jóval előbb is büszkesége volt ezen a földön azoknak a népeknek, akik itt laktak vala. Mai alakját és tulajdonságait azonban a mi gondozásunk alatt nyerte, mert a honfoglaláskor ide behozott primigeniusok formában és testben sokkal fejlettebbek és tökéletesebbek voltak, mint az akkor itt talált és szintén primigénus eredetű apró szláv marha volt. Kétségtelen az is, hogy őseinknek nagy gondot kellett fordítaniok a szarvasmarhatenyésztésre, mert folytonos harcokban és hódító hadjárataik alatt sokszor ez volt a seregek egyedüli éltárá. A járhatatlan utakon haladó seregeket nem kísérhették a társzekeret, a juh sem tudott velök haladni, de az edzett podoliai szarvasmarha együtt futott a seregeket kísérő ménessel. De nemcsak a hódító és harcoló seregeknek volt ez a szarvasmarha pótolhatatlan kincse, hanem a gazdálkodással foglalkozó népnek is ez volt a legbiztosabb igavonója és jövedelmének legbiztosabb forrása.

Szóval, ez volt itt az őanyag, melynek minden jó vagy rossz tulajdonságai a hazai viszonyokból eredtek, ahhoz simultak és ahhoz forrottak, kaszálóink, legelőink füveit megszokta, — az elhelyezés, gondozás, táplálás, kihasználás különbözőségeit és gazdasági rendszerünk minden hátrányos befolyását ezer éven át kibirta. — De nemcsak ezeket, hanem a keleti marhavész okozta 30—40, sokszor pedig 80%-os veszteséget, a lépfene folytonos tizedelését és az ellenséges csapatok — török, tatár, labanc — harácsolásait is kibirta, meggyőzte. Tenyésztett és fejlődött vadon, mint az őserdők fenyeje, szaporodott hőségesen, mert részére az itteni viszonyok kedvezőek voltak és az emberi bölcsesség szaporodásában nem gátolta meg.

Bármily nagy volt is egyszer-egyszer az apadás aránya, a természetes szaporodás utján hamarosan kipótlódott a hiány.

És hogy időnként milyen arányokat öltött a szaporodása, hogy milyen fontosságú volt, hogy mennyire összeforrott nemzeti törekvéseinkkel, arra nézve néhány hiteles adatot említek fel.

Köztudomású ugyanis, hogy a dicsőségteljes kuruc hadjáratok költségei nagy részben a külföldre kihajtott szarvasmarhákért befolyt összegekből teltek ki, mert akkoriban a mezőgazdaság más ágazatai részben a folytonos háborúk, részben a kereskedelem nehézsége, bizonytalansága, részben pedig teljesen voltak miatt nem sok pénzt hoztak az országba.

A Rákóczi korszak szabadságharcainak költségeire nézve 1706-ból feljegyezte Ottlyk főudvarmester, hogy a munkácsi uradalomból Boroszlóba a sáfárok 16,565 drb. végni való és 21,950 drb. növendék marhát vittek ki, melyekért a pénztárba 550.000 forint folyt be. A hizott marha átlag 20, a fiatal marha átlag 10 forintjával kelt. Ugyanezen évben a nagy fejedelem szerencsi uradalmából Szilézián és Lengyelországon át 8040 darab vágómarhát és 2560 drb. tinót hajtottak el, melyekért 185,600 forint volt a bevétel. A fejedelem erdélyi uradalmából 6500 drb. szarvasmarha került ebben az esztendőben külföldi piacra, melyek után 136 800 frt. bevétel volt.

Ézek mellett a nagyfejedelem udvartartásának és hadaink élelmezésére ts maradt még itthon elegendő marha, pedig sok kellett erre is, mert amint Ottlyk főudvarmester följegyezte: »azért kuruc a kuruc, mert sok must eszik ökelme«.

A nagyfejedelem 1707-ik évi udvartartása részére 4657 hizott-, 1045 fiatal szarvasmarhát, 2196 borjut, 3270 hizott sertést és 1450 malacot öltek le.

A kuruc hadak főgenerálissa Bercsényi Miklós uram Ó nagysága 1707 október havában azt írta feleségének Csáki Krisztinának Burnócra: »a marhákból adass el néhány ezret, mivel Miklós napra nagy vigságra megyünk haza többedmagunkkal.«

November végén már értesítette a nagyaszonny férje urát, hogy 9000 szarvasmarhát eladott Irván tovább a következőket: »Vigan lehetünk immár Kegyelmed nevenapján, adott a Menyébéli jó árat a marhának. Csak jöjjen kegyelmeitek uram mielőbb!«

Az 1706-ban történt dikális összeírásokról Beregvármegyében (ahol most évtizedek óta folyó nagy pénzáldozatok után is csak 95—96 ezer szarvasmarha van) csupán a jobbágyok tulajdonában több mint 200.000 szarvasmarhát irtak össze. Máramaros vármegyében (ahol most, szintén a nagy pénzáldozatok után 100—106 ezer darab marha van) csupán a jobbágyok tulajdonában 200.000 szarvasmarha találtott

Minden gazdának, aki műtrágyát használ, szüksége van modern szerkezetű, szabatosan működő

Műtrágyaszóró-gépre.

Elsőrangú gyártmány kizárólagos képviselője a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

BUDAPEST, V., Alkotmány-u. 31.

Mesébe illő bősége volt tehát nálunk a szarvasmarhának. Ezek az idők azonban eltűntek.

Már a múlt század első felében kezdetét vette világszerte a nagy gazdasági átalakulás. A mezőgazdasági termelés a népesedés fejlődésének arányában terjedni kezdett s mindinkább belterjesebbé vált. A gőzhajók, a vasutak nagy távolságokat tűntettek el és az egyes országok, melyek hosszú századokon keresztül csaknem elszigetelve állottak, bele jutottak a világ forgalomba, ahol a gazdasági termelés terén konkurrensekaptak s maguk is konkurrensek lettek. A jelszó az lett, hogy a gazdának sokat, jót és olcsón kell termelni és ehhez az irányhoz kell berendezkedni.

A magyar gazdaközönség színe és java — mint előzőleg is igen sokszor, a múlt század dereka táján sem volt abban a helyzetben, hogy erejét, munkásságát mezőgazdasági kultúrájának kifejlesztésére fordítsa. Elvonta ettől a hazáért, a szabadságért folytatott küzdelem.

És amíg nálunk ez a küzdelem előkészítetett, lefolyt és egyelőre befejezést nyert, addig a fejlettebb kulturájú államok gazdaságsadalma nagyot haladt.

Nálunk is az alkotmányos élet visszaállítása után ismét beható eszmecserék voltak és élénk érdeklődés indult meg az egyes mezőgazdasági kérdések körül, mégis 10—12 évnél kellett elteltetni, hogy a kialakult nézetek a valóságulás kezdetéig eljussanak.

Ez alatt a magyar állattenyésztés (a lótenyésztés kivételével) rendszeres állami vagy hatósági gondoskodás tárgyát nem képezte, minélfogva a népies tenyésztés ősi állapotában maradt. Mikor aztán tudatára ébredtünk elmaradottságunknak, mikor megláttuk a bővebben tejlő lóp és alpesi marhafajtákat, rá se gondoltunk már arra, hogy mi is tenyészünk ilyeneket a saját ősi fajtáinkból. Minden gondunk az volt, hogy miképpen telepíthetnénk azt hamarosan át hazánkra. A rendezettebb viszonyok között élő és áldozatokra is kész birtokos osztály hozzá is látott a különböző kulturfajták behonosításához, mely törekvések az egyesektől tetemes áldozatokat követeltek és nagyon kevés sikerrel jártak. Emiatt a behonosítási kísérletekkel lassankint mindenki felhagyott és igen helyesen hangoztatni kezdték, hogy a hazai ősfajta okszerű tenyésztése útján törekedjünk változott viszonyaink és céljainknak megfelelő tejlő és gyorsan fejlődő válfajtákat létesíteni. Ezt sokan helyeselték, még többen óhajtották, de a nagy átalakító munkához nem fogott senki.

A nemzeti élet átalakulásának nagy folyamata nem hagyta szunnyadni a kérdéseket és a Székesfehérváron 1879. évi június hó 3—5 napjaiban tartott II. ik országos gazdaértekezlet már részletesen foglalkozott a szarvasmarha tenyésztés kérdésével is. Ezt követték 1880-ban az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által összehívott országos ankett tárgyalásai a szarvasmarha tenyésztésére vonatkozó szintén részletes megállapodásokkal, melyeknek értelmében hazarészünk egyik kimagasló alakja: néhai Br. Kemény Gábor földmivelés, ipar és kereskedelmi miniszter ur megkezdte, a piros-tarka pinzgauai és a borzderes szarvasmarhák importjának állami támogatását, miután az előzőleg magánosok részéről eszközölt importok rendjén tapasztaltatott, hogy hazánk területén az idegen fajták közül ezek prosperálnak legjobban, de ugyanekkor megkezdte az erdélyi magyarfajta tenyészbizikának állami segítséggel történő beszereztetését és bikatelepeken való növeltetését.

Ez az elhatározás forduló pontot képezett a magyar szarvasmarha történetében, mely eddig ezer esztendő megvaladón át magára hagyva is fejlődött, sőt lassankint alakult is a folyton változó viszonyokhoz.

Ebben az időben az idegen fajtáknak állami közvetítéssel és segítséggel való behozatala szigorúan körülírt feltételek és szabályok között jól átgondolt állattenyésztési terv szerint történt és évekig ezen szűk határok között mozgott; azok a tenyészkerületek, melyeket az ősi magyar marha részére a kormány az illetékes gazdatiszadsadalommal egyetértve akkor megállapított, érintetlenek maradtak.

Respektálta ezt a megállapodást, minden faktor egészen az utóbbi időkig. Néhai Egán Ede mint a magyar kir. földmivelésügyi Miniszterium állattenyésztési osztályának vezetője, szakosztályunknak 1889 évi közgyűlésén a következőket mondta: »Hazai marhafajtánk tisztán való fenntartásának második program-pontját azon elv kell, hogy képezze, hogy a tenyésztésre kijelölt tenyészkerületen belül e marhát úgy a szándékolta, mint az akaratlanul történő elkorcsosodás ellen a legfélétekenyebben védjük». Figyelmeztetett itt Egán a gazdák két veszélyes szokására, t. i. »a fajtahajhászatra« és »a keresztezési mániára.

Egán eme kijelentésének idejében már előkészítés alatt volt az 1894 évi XII. t. c., melynek az állattenyésztésre vonatkozó rendelkezései részben összhangban is vannak a fent idézett kijelentésekkel, de csak részben, mert

mire a törvénytervezetből törvény lett, már más befolyások is érvényesültek és a múlt század hetvenes éveiben még annyira vitatott és óvatosságra intő honosodási képesség kérdése már ekkor eldöntöttnek tekintett. E nagy jelentőségű döntésre támaszkodva aztán a piros-tarka fajták tenyészkerülete 31 vármegyére egészen és 6 vármegyére nagyobb részben, a borzdereseké 3 vármegyére egészben, 3-ra részben, hazai ősi fajtánk pedig 24 vármegyére egészen és 4 vármegyére részben kiterjesztett, illetőleg korlátoztatott. Emellett a törvényhatóságoknak fenntartott azon joguk, hogy a tenyészkerületeket a változott viszonyokhoz képest változtathassák.

Az ősi fajta tehát törvényesen kizárattott a hazai területnek több mint fele részéből és meghagyatott a rés is, amelyen át a részére fenntartott tenyészkerületekről is ki lehet majd szorítani. Ezzel aztán a mi ősi szarvasmarha fajtáinknak a létért való végső küzdelme kezdetét is vette.

Ettől az időtől kezdve megrohanták minden oldalról ezt az életerős fajtát, nem válogatván sem eszközökben, sem módokban. Lekicsinyelték és lemosolyogták azokat, akik a magyar erdélyi szarvasmarha fenntartása és kijelölt tenyészkerületének respektálása mellett emelték szót és utóbb már hosszú időn át egyedül az Erdélyi Gazdasági Egylet és szakosztályunk tartotta napirenden ezt a kérdést és időnkint hozott határozataival, ha egyebet nem is igen tehetett, de talán kissé gátolta annak az áramlatnak a szabadon folyó rombolását, amelyet állítólag az ország elsőrendű szakemberei és legilletékesebb körei támogattak. Mindenesetre különös jelenség ez, mely mellett az Erdélyi Gazdasági Egylet által 1900-ban Sepsiszentgyörgyön rendezett országos gazdaértekezlet ide vonatkozó határozatai teljesen megsemmisültek, sőt az ügyeket hivatalosan intéző körök az Országos Magyar Gazdasági Egylet által rendezett tuznádi székely kongresszus egyhangú határozatát sem vehették már tekintetbe és nyíltan arra az álláspontra helyezkedtek, hogy az erdélyi részekben legfeljebb csak Udvarhely és Csikvármegyében lehetne arról szó, hogy ott az erdélyi magyar szarvasmarha tenyészkerülete érintetlenül fenntartásék, mert a többi helyeken már erővel sem lehetne a nyugati fajok terjedését meggátolni.

Tehát már évekkel ezelőtt az 1894. évi XII. t. c. életbe léptetése után 10 évvel ott tartottuk, hogy az erdélyi magyar marha tenyészteséről a 15 erdélyrészi vármegye között

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ TÁRCAJA.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet története 1844—48-ig.

Irta: Lécfalvi Sipos Kálmilló.

Minden jog fenntartásával.

II.

De nem csak rendek szerint volt széttagolva az ország, hanem nemzeteket is külföldbötetett meg a törvény. És pedig egyesült nemzeteket (Magyar, Székely, Szász)²⁶ és nem egyesült nemzeteket (a nemtelen Magyarok, Oláhok, Örmények, Görögök, Rácok, Bolgárok, Morvák, Zsidók, Cigányok)²⁷ melyeknek külön, egymástól lényegesen eltérő jogaik voltak.²⁸ A népességi széttagoltsághoz járult még a területi széttagoltság is, mely szintén többféle és pedig a három egyesült nemzet földje: Magyarok, Székelyek és Szászok földje. E háromra osztott föld ismét felosztott: megyékre (29 megye), 14 székre, 4 vidékre.²⁹ E nagy széttagoltságot akarta az Erdélyi Gazdasági Egylet némileg ellensúlyozni akkor, mikor az ország nevesebb gazdáit akarta egy közös zászló alatt egyesíteni, a mi azonban nem igen sikerült.

Az eként való részekre daraboltság és a sok kiváltság hatását az igazságszolgáltatásban is éreztette és így jogegységről természetesen nem lehet beszélni. Erről könnyen meggyőződhetünk, ha egy futó pillantást vetünk az igazságszolgáltatásra. A vármegyékben (általában) volt a filialis, partialis és generalis sedria, de Felső-Fehér, Zaránd vármegyékben és Fogaras vidékén csak egyetlen szék volt: a derék szék. Az Udvarhelyszékhez tartozó Baldortzszéknek külön alszéke van, ugyszintén Sepsí-, Kézdi-, Orbai- és Miklósvárszékeknek; ellenben Sepsí-, Kézdi-, Orbai székeknek együtt van egy derékszékük; Miklósvárszékéből az ügy nem a derékszékre vitetik, hanem egyenesen a K. Táblához. Székelyföldön minden ügy az alszéken kezdődik Marosszéket kivéve stb.³⁰

A közegészségügyi állapotok is a lehető legrosszabbak voltak. Minden vármegyének volt ugyan orvosa és főorvosa, de azok a lehető legritkábban mentek a vidékre. Jósika írja, hogy egyik birtokán hat évig nem látott orvost.³¹ Száz számra betegedtek meg és pusztultak el az emberek addig, míg egy orvos végre megérkezett. E szomorú állapotnak külföldben az is egyik lényeges oka volt, hogy a közlekedés rossz, a nép babonás volt. Az orvosok durvák voltak, a miért a nép utálta az orvost és inkább házi szerekhez és kuruzs-

láshoz folyamodott, mintsem orvoshoz fordult volna.³² Ki fáradságot vesz magának beletekinteni azon bizottságnak jelentésébe, melyet Kolozsvármegye küldött ki a szifilis tanulmányozására³³ bizony igen szomorú adatokat fog találni az akkori közegészségügyi viszonyokról. És a milyen volt itt, olyan volt másutt is a helyzet. Rendszeres — sőt még kezdetleges — kórházi ápolás a ritkaságok közé tartozott.

Erdély termelése általában igen gyenge lábón állott. Pedig földje termékeny s éghajlata is változatos, ami a gazdaság változatoságát is előidézi. (Erdélyt még oly kevéssé ismerték az időben, hogy még felszínét sem tudták biztosan. Érdekes e tekintetben végig nézni Lebrecht, Eder, Ballmann, Marsigli, Benigni, Lipszky, Windisch stb. számításait.) Meggyőződhetünk erről, ha egy tekintetét vetünk a térképre. Erdőkoszoruzta nagy hegyek mellett szerényen húzódnak meg a dombok. A hegláncokat meg-megszakítják a völgyek, melyekben egy-egy soha ki nem apadó folyó hömpölyög. Találunk sziklás csuesokat és termékeny fensíkokat. A hegyek bőven ontják a kőszent, a nemes és nemtelen fémek legkülömbözőbb fajtát. Geológiai alakulataink a legkülömbözőbb köveket nyújtják a legegyszerűbb mészkőtől a legdrágább márványig; a legdurvább agyagtól, a legbecesebb kaolli-

²⁶ Dosa Elek: i. m. I. 69 l. 50. §.

²⁷ Lásd bővebben u. ott. I. 111—117 lapok.

²⁸ Lásd bővebben u. ott. I. 68—117 lapok.

²⁹ Kóváry: i. m. I. 8—9 lap.

³⁰ Lásd bővebben: Filep J.: Törvénybéli gyakorlat stb. és Dosa i. m.

³¹ Vázlatok 72 l. 2 bek.

³² U. ott. 70 l. 3 bek.

³³ Eredetije Kolozsvármegye levéltárában.

csak kettőben lehetett volna szó. Egyik ide vonatkozó s 1904-ben kelt szakjelentésben pedig az foglaltatik, hogy nemcsak nem lehet de tárgyilagosan nézve az ügyet nem is lenne indokolt kizárni a székelyföldről a nyugati szarvasmarhák tenyésztését, illetőleg nem lenne indokolt a régi erdélyi magyarfajta tenyésztését különös intézkedésekkel kizárólagosan fenntartani.

A hivatalos nézetek tehát ebben a kérdésben már régen tulszárnyalták a gazdatársadalom felfogását, mielőtt még ez valamely formában alakot ölthetett volna. Ebben a tényben pedig nagy veszedelmek rejlenek. A gazdatársadalom intő szavainak ebben a kérdésben nem lett volna szabad eredmény nélkül elhangzani, mert a természetben nincsenek ug-rások, csak öröktörvények és önmaguktól érvényesülő szabályok. Hatalom, pénz, egyéni akarat e szabályok mellőzésénél semmik, legfeljebb csak apró pelyhecskék az orkán útjában. A szervezés és a fejlődés törvényei erősek s azok ellen véteni bűnhődés nélkül nem lehet.

Ezekre való tekintettel is, aggodalommal szemléljük, hogy a mi állattenyésztési rendszerünk lényegében is messze eltért a nyolcvanas években jól átgondolt és helyesen megállapított irányelvektől és most csaknem fordított rendszerben halad. A tarka importok ugyanis nálunk szükségből indultak meg, eleinte használat behozatala alakjában, később kísérletképpen mint tenyészállatok, csendesesen és nagy óvatossággal, hogy a hazai ősi fajta ne ártsanak és hogy ennek több irányu hasznosításra való kitenyésztéséhez ösztönzőül, vagy mintául szolgáljanak. A végcél akkor még az volt, hogy mint a többi kulturáramok, ugy mi is az ősi fajtaból tenyészítsük ki a viszonyainknak megfelelő anyag tömegét; a legmerészebbek sem gondoltak arra, hogy az ország szarvasmarha állománya különböző tarka marhák behozatala útján alakíttassék át az ősi fajta kipusztításával párhuzamosan. Ehhez hasonló a világ egyetlen államában sem történt. Tehát példa nélkül állunk a saját különleges rendszerünkkel, melynek végső célját és eredményét talán még senki sem sejtí ebben az országban; csak azt tudjuk, hogy az aktió évenként milliókat nyel el, hogy ősi szarvasmarha fajtánk 1895-ben több, mint $\frac{3}{4}$ részét képezte szarvasmarhaállományunknak, (ma ugyanis a 1.106.596 magyar marhával szemben 3.951.130 különböző tarka és borzderes marha van hazánkban) Olyan mérveket öltött tehát nálunk az idegen

fajta kultussza, illetőleg a hazai szürke marha mellőzése, elkorcsosítása és a különböző fajta céltalan keresztezése, hogy ha ez továbbra is így tart, tisztavérű fajtabeli tenyésztet csak elvétve találunk majd az országban. Sokan talán mosolyogni is fognak ezen állításom felett, hogy hiszen hozzánk tisztavérű szimenthali, pinzgau, kuhlandi, inthali stb. stb. tehenek és bikák kerülnek és azok itt továbbra is tiszta vérben tenyésztetnek. Hát ez valóban így van, csak az a nagy baj, hogy ezeknek tisztavérben való tenyésztéséhez, ha azt akarjuk, hogy a jó és becses tulajdonságaikat továbbra is megtartsák és utódaikra is átszármasztassák, folytonos vér felfrissítésre van szükség, mert amely percben ez megszűnik vagy nem a kellő arányban történik, ezek a fajta nálunk visszafejlődnek. Hamarosan kihull belőlük a csont, testük elcingáródik, az öblös melkas, a széles medence szűkül, a tőgy apad, szóval az utódok mind satnyábbak lesznek s a 3 ik 4-ik generáció utódait már szekéren kell arra a legelőre kivinni és szekéren kell onnan haza hozni, ahova és ahonnan az annyira lenézett magyarfajta szarvasmarha ezer és néhány századik generációja még mindig táncolva megyen ki és megizmosodva jön haza. Hiába beszélünk itt megfelelő tartásról, ápolásról stb. Ezzel valamit segíthetünk ugyan a bajon és talán megtarthatunk valamit a jó tulajdonságokból, de a fajta előnyös tulajdonságait t. i. azokat, amelyekért importáljuk, a maga egészében megtartani nem tudjuk. Az eredeti tiszta vér kimaradása után az idegen fajta visszafejlődése feltétlenül bekövetkezik és a teljes összeomlástól rendszerint valamely más idegen vér belekeverése (a tiszta fajta elkorcsosítása) útján lesz megóva. Egyébként utalhatok itt a folyó évi budapesti tenyészállatkiállításon a gödöllői m. kir. korona uradalom által bemutatott tisztavérű pinzgauiak szánandó állapotára is. Másrészt egyik vidékünkre, mely tisztavérű pinzgau tenyészteséről is híres, azon tapasztalatok után, hogy az importált állatok nálunk degenerálódnak, 1896 évtől maig Salzburgból és Tirolból cirka 1000 drb. tehenet és üszőt és 260 drb. bikát hoztak be a degenerálódás meggátolása végett. Hogy milyen eredménnyel, arra nézve némi tájékozásul szolgálhat a következő bizalmas közlés: »Az előbb leirt gyengeségi tünetek elmultak, mert minél tovább tenyészítjük és szármasztjuk friss apaállatokkal a fajt annál jobb utódokat nyerünk s azt hiszem. 8—10 év múlva már nem lesz szükség az apaállat importokra« stb. Az importált fajtaban levő be-

cses tulajdonságok fenntarthatása végett behozott tehenek darabja átlag 500, a bikáké átlag 1200 koronába került. Ezek szerint az itt szóban levő községek 14 év alatt az eredetileg is jó áron beszerzett tenyészanyag fenntartása végett a lefolyt 15 év alatt cirka 600.000 koronát adtak ki és a következő 8—10 év alatt talán még egyszer ennyit kell kiadni abban a reményben, hogy majd azután nem lesznek kénytelenek több áldozatot hozni.

Reménységnek ez minden esetre kellemes, de teljesedése szerintem nagyon kétes. Más oldalról nézve, országos átlagban hova vezet ez? . . . Kibirja ezt Magyarország, hogy az importált idegen fajtaikat ilyen módon tartsa fenn? Az említett vidéken lehet, hogy még 8—10 évig kibirják, de mi lesz, ha akkor is arról fognak meggyőződni, hogy az idegen fajta tovább is degenerálódik eredeti vér belekeverése nélkül? . . . És mi lesz azokon az óriási területeken, ahol az államra hárul a tiszta fajta fenntartásának feladata? A kilátások e tekintetben nem valami kedvezők. Hazánk délnyugati, nyugati, és északnyugati vármegyében, ahol már századokra lehet visszavezetni a piros fajta beplántálását, tudomásom szerint még csak egyetlen tájfajta alakult ki, ez is államségély nélkül. Ez a tálfajta a Bonyhádvidéki pirostarka marha. Más helyen — Sopron vármegyei állattenyésztési szövetkezet kivételével — még csak alakuló félben sincsen ilyen tájfajta, sőt Stájerország és Alsóausztria határai mentén ép úgy rá vagyunk utalva ma is az eredeti importokra, mint azokon a vidékeken, amelyeken csak ujabbban keletkeztek a pirostarka zónák.

A pirosiarka szarvasmarha fajta behonosodásának kérdése tehát még nem tekinthető eldöntöttnek és az ennek kedvező eldöntésére alapított állattenyésztési rendszer hűhátára épült. Hogy ez így van; utalhatok azokra a tapasztalatokra is, melyeket az utóbbi 40 év alatt a különböző idegen fajta egész sorozatával az állami ménes gazdaságokban szereztek.

Rá kellett mutatni erre a sajnálatos helyzetre, egyfelől azért, hogy megtaláljuk az egyik nyitját annak a nehéz kérdésnek, amely már évek óta folytonosan nagyobb és nagyobb sullyal ehezdedik reánk. Ez pedig nem más, mint a husdrágaság kérdése.

Valamikor Magyarország Középeurópa éléstára volt és ma szinte husinság van nálunk, mi mellett a soha nem ismert magas husáradacára állattenyésztő gazdáink veszteséggel tenyésztenek, kormányrendeleteket sürgetnek

nig. Szénsavas vizekben is egyike a világ leg-gazdagabb s legváltozatosabb országainak. A dús vízű és nagy esésű folyók és patakok a lehető legolcsóbb energiával kínálják meg a gazdálkodót és iparost. Ott vannak a gazdag arany bányák (már a Rómaiak 8 mázsa aranyat ásattak hetenként) és a termelés mégis 1842-ben alig tett 18 mázsat. Épen így állottunk az ezüsttel is. Antinon telepek voltak Offenbányán, Nagyágon, Csértésen, Zalatnán stb. de alig művelték. Épen így nem bányászták az arzenikumot sem, pedig Nagyág, Csértés, Kapnikbánya nagy mennyiségben szolgáltatta. Karanyesd, Lapusa, Vecel, Déva gazdag rézbányái dacára a bányászott réz mennyisége 1842-ben csak 1,634 mázsat tett. A tellur fémek mely akkor Magyarországot kivéve csak Erdélyben fordult elő (Zalatna és Offenbánya), nem igen bányászták. Az ólombányászat mennyisége (1842-ben 2,768 mázsa) sem állott arányban az Offenbánya, Kis Muncsel, Lapusa stb. gazdag ólomtelepekkel. Az oly becses fémek, mint a minő az ón, nem bányászták, bár a Radnán és Nagyágon előforduló gazdag telepek ismeretesek voltak. Kénesöt Zalatna adott. A vasbányászat igen el volt hanyagolva, mert a számos helyen ismert nagy vastelepek dacára, 1842-ben alig tett ki 60,000 mázsat. Kudzsir híres bányái már akkor ismertek valának. Üveggyártáshoz való kova, gazdag sótelepek, alabástrom, márvány, kaolin telepek nem ritkaságok Erdélyben. A drágakövek közül található volt a topaz, krizolit, ametiszt,

gránát, onix, achat, jaszpisz stb. Gazdag sóforrások (1846-ban már mintegy 120 volt ismeretes) mellett már akkor ismeretes volt több vasas-, keserü-, meleg-, szénsavas- stb. forrás is.³⁴

És a nagy gazdagság mellett miért hoznak mégis minden vaseszközt a legutolsó fanyelű késig Ausztriából? A gazdag kőszén, kén, gyeptőzeg, mész, márvány, gipsz, alabástrom telepeket miért nem aknázzák ki? A nagy és gazdag agyagtelepek minden fajai mellett miért oly elhanyagolt a téglavetés, fazekas és kőagyag ipar?³⁵ Miért nincsen iparunk? miért nincsenek gyáraink? Földünknek ásványokban és fémekben való gazdagsága dacára, hogyan van az, hogy összes bányászaink száma (1843-ban) csak 10,410-re rugott?³⁶ Miért szegény a nép a természet e ritka adományai dacára? Miért oly nyomorultak köz-állapotaink?

Azért, mert láthatatlan, — de nagyon érezhető — „atyai kezek“ mindent elvittek előlünk, hogy az a telhetetlen moloch, mi csak geográfiai fogalom ugyan, de a keresztségben Ausztria nevet nyert, a mi rovásunkra gazdagodjék.

Erdély földje általában termékenynek mondható. Buzája, rozsa, árpája, zabja, tengerije, kölese, hüvelyese, borai stb. elsőren-

düek. Csak kissé belterjesebb művelés mellett a termést jóval fokozni lehetne.³⁷ Kőváry László a művelés alatt levő földet — a városok, falvak, utak, folyók leszámításával — 814 □ mértföldre teszi a melyből 276 □ mértföld a gabonára, 32 a szőlőre, 114 a rétre, 116 legelőre és 276 □ mértföld erdőre jutott.³⁸ Földművelésünk még igen kezdetleges volt és még mindig a római ugarolási rendszert üzték, míg a művelt nyugaton már rég áttértek a váltógazdasági rendszerre. Ehez járul még a föld- és birtokviszonyok teljes rendezetlensége Erdélyben. A mezőrendőrségről szó sincs, míg a művelt nyugaton ez már rendezve volt. A földbirtok maga is teljesen rendezetlen, a mennyiben a rendszeres tagosításnak még nyoma sincs. A mezőgazdasági gép még teljesen ismeretlen fogalom volt.³⁹ Legtöbb helyütt a rablógazdálkodás járta, minek következménye lett az azelőtt termékeny földek elsoványodása, a szőlők és termények elsilányosodása. Az erdők pusztulni kezdtek.⁴⁰ Nem volt szervezve a hitel s ha a gazda megszorult, vagy földjeit javítani akarta, hitel hiányában erre képtelen volt feltéve, hogy tőképenzzel nem rendelkezett.⁴¹

(Folyt. köv.)

³⁴ Lebrecht: *Erdbeschreibung* 13 l. 2 b.

³⁵ *Erdély statiszt.* (1847) I. 11—12 lap.

³⁶ L. Sipos Kálmilló: *Az 1840-es évek közgazdasági eszméköre* (1910) 11 lap.

³⁷ Josika: *Iriny* 224 l. 3 bek.

³⁸ Josika: *Vázlatok* 75 a. k. b.

³⁹ Kőváry L.: *I. m. I. kötet.*

⁴⁰ *Althancum* 1839 évf.

⁴¹ Kőváry L.: *I. m.* 211 l. I kötet

jobb árak elérhetése miatt és kormányintézkedések történnék a kisgazdák produktumának jobb értékesítése végett. Amint látszik, a veszteséget és a károsodást tekintve itt mindenkinek igaza van; a fogyasztóknak is, a viszontelárusítóknak is, az állattenyésztő gazdáknak is. Hol van hát a hiba? Azt hiszem, a nagy luxussal és kevés gazdasági érzékkel berendezett gazdálkodásban és rendszerben.

Milliók vándorolnak tőlünk ki évenként a magánosok és az állampénztárából külföldre csak azért, hogy az ország tulnyomó részére — elismerem, jó szándékkal és szinte a tulajásig menő jóakarattal — importált idegen szarvasmarhafajták eredeti képességei fenntarthatók legyenek. Ezeket a milliókat valakinek fizetni kell, még a rendszer felesleges költségeit is, melyek miatt az idegen fajták kultuszával közeledünk ahhoz a gazdálkodási rendszerhez, amelynél az üzembe tartási költségek meghaladják a bruttó jövedelmet. És amíg egyfelől ez történik, addig másfelől a mi ősi szarvasmarha fajtánk minden helyes és helytelen eszközzel mind kisebb térre szorítottatik. Pedig ennek tiszta vérben való fenntartása egy fillérbe sem kerül sem az egyesnek, sem az államnak és ősi jó tulajdonságai — mint azt a kiállított óriási értékű tenyészcsoportok is mutatják — minden irányban fokozhatók. De nekünk nem kell már az ősi fajta, amely ezer évet meghaladó időn át legerősebb támasza volt a magyar gazdának és amelynek segítségével sok inséget, sok sarcot átéltünk és amely dicsőségteljes szabadságharcaink rendkívüli költségeinek elviseletét is mindannyiszor lehetővé tette.

Mi ismerjük a földmivelésügyi kormány jó szándékait és készségesen méltányoljuk azokat a törekvéseket is, melyek az u. n. kulturfajtáknak behonosítására irányulnak, odáig azonban nem követhetjük sem a külföldi fajtákért lelkesülő gazdatársainkat, sem a földmivelésügyi kormányt, hogy ezek az aránytalan nagy anyagi áldozatokkal járó kísérletek, a mi ősi fajtánk teljes háttérbe szorításával járjanak. Még akkor sem tartanók ezt megengedhetőnek, ha külföldi fajták végleges behonosításának teljes sikere már biztosítva volna és ha e törekvésben nem kapcsolódnék olyan szorosan hozzá annak szükségessége, hogy mi progresszíve emelkedő arányban rendszeres adózói legyünk a külföldi tenyésztőknek avégből, hogy az évek során nagy anyagi áldozatokkal elért eredményt, az idegen fajták visszafejlődése révén ne kockáztassuk.

Tekintettel a fent érintett fontos kérdésekre és az azokkal szemben általunk táplált aggodalmakra, az E. G. E. állattenyésztési és kiállítási szakosztálya szükségét érezte annak, hogy hazarészünk lelkes és kiváló gazdaközönységét, most a 12-ik órában, — amikor már XVI-ik tenyészállatkiállításunk eddig szűz területére is kénytelenek voltunk egy piros foltot ejteni — az eddigiéknél hathatósabb védekezésre hívja fel.

Én tehát megbízatásomhoz hűen, az E. G. E. állattenyésztési és kiállítási szakosztályának javaslatait a következőkben vagyok bátor a tisztelt gazdaértekezlet elé terjeszteni:

1. Mondja ki a gazdaértekezlet, miszerint kéressék fel a földmivelésügyi kor-

mány, hogy tekintettel az idegen szarvasmarhafajták behonosodási képességének bizonytalan voltára, ezeknek az eddigi arányokban történt terjesztése korlátoztassék és az erdélyi magyarfajta szarvasmarha tenyészkerületeiben szüntettessék be.

2. Mondja ki a gazdaértekezlet, miszerint az erdélyi magyar szarvasmarha tenyésztés erősebb felkarolását és ennek az eddigi arányoknál nagyobb mérvű állami támogatását feltétlenül szükségesnek tartja, sőt szükségesnek tartja azt is, hogy az erdélyi magyarfajta szarvasmarhatenyésztés ügyeinek intézése a miniszteriumban a tarkafajták ügyeinek intézésétől elválasztassék és külön szakember által eszközöltessék.

3. Mondja ki a gazdaértekezlet, miszerint az erdélyi magyar szarvasmarha tenyésztésének intenzívebb felkarolása, terjesztése és a fajta jó tulajdonságainak tiszta vérben leendő fokozása szempontjából kívánja, hogy Kolozsvár központtal „Erdélyi Szarvasmarha Tenyésztő Egyesület” alakíttassék.

Az alakítandó egyesület alapszabályainak megállapítása és az Egyesület megalakulásának vezetésére a gazda értekezlet ez alkalommal egy szervező-bizottságot választ, melyet működésének azonnali megkezdésére felkér.

4. Mondja ki a gazdaértekezlet, miszerint az erdélyi magyar marha tenyésztésének minél szélesebb alapokra leendő fektetése szempontjából szükségesnek tartja, hogy a Kolozsvár központtal megalakítandó Egyesület szabályai úgy állapíttassanak meg, hogy azokra támaszkodva az egyesület az erdélyi magyar marha tenyészkerületeiben esetleg állatbiztosítással kapcsolatosan vidéki szarvasmarha tenyésztési Egyesületeket alkothasson.

5. Mondja ki a gazdaértekezlet, miszerint tekintettel állattenyésztésünk állami támogatásának mai rendszerére, illetőleg e rendszer lényeges hiányaira: az E. G. E. állattenyésztési és állatkiállítási szakosztálya e gazdaértekezlet határozatára leendő hivatkozással kérje fel a m. kir. földmivelésügyi Miniszter urat, hogy ezt az ügyet kegyeskedjék szakszerű revízió alá vétetni és a feltétlenül szükségesnek látszó irány- és rendszerváltoztatás módzataira vonatkozólag annak idején a gazdatársadalmi szervezetek véleményét is bekérni és figyelembe venni.

Báró Fósika Gábor elnök köszönetet mond *Jakab Lászlónak* igen érdekes és tartalmas előadásáért. Elnök ezután azon kérdést intézi a jelenvoltakhoz, vajjon az »Erdélyi Gazda« 1910. augusztus 28-án megjelent 35. számában teljes

egészében leközölt az *Erdélyi jellegű magyarfajta szarvasmarhát tenyésztők Egyesület*-ének alapszabály tervezete szerint óhajják-e ezen egyesületet most megalakítani vagy nem?

A jelen voltak e kérdésre egyhangú felkiáltással felelnek: igen.

Báró Fósika Gábor elnök e szerint az »Erdélyi jellegű magyarfajta szarvasmarhát tenyésztők Egyesületét« megalakultnak jelenti ki.

Báró Fósika Gábor elnök kijelenti, hogy mivel most már az új egyesület megalakult, az alakuló közgyűlés válasszon elnököt. A közgyűlés egyhangulag báró Fósika Gábort választja elnöké.

Báró Fósika Gábor elnök szíves szavakkal köszöni meg a megítéltetést, a közgyűlés óhaja előtt meghajlik és az elnöki tiszteletet elfogadja és felkéri *Jakab László* előadót, hogy a megalakult egyesület tisztikarának megválasztására nézve tegyen előterjesztést.

Jakab László az »Erdélyi jellegű magyarfajta szarvasmarhát tenyésztők Egyesülete« elnökévé báró Fósika Gábort, alelnökké gróf *Wass Bélát* és gróf *Bethlen Istvánt*, ügyvezető alelnökké *Sperker Ferencet*, ideiglenes titkárrá pedig *Hreblay Emilt* ajánlja megválasztani.

A javaslatot a közgyűlés egyhangulag elfogadja, mire elnök ezen választást határozatként jelenti ki.

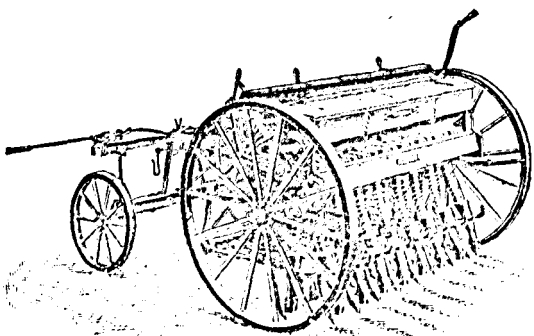
Báró Fósika Gábor elnök kijelenti, hogy mivel az egyesületbe való belépések aláírása most van folyamatban, továbbá, hogy mivel a leközölt és már ismert alapszabály tervezet egyes pontjai némi módosítást igényelnek, ajánlja a közgyűlésnek, hogy a további ügyek vezetésével és az alapszabályok revíziójával az igazgató választmányának végleges megválasztásáig egy bizottságot bizzanak meg, mely bizottság tagjaiul ajánlja személyén kívül gróf *Wass Bélát*, gróf *Bethlen Istvánt*, *Sperker Ferencet*, *Jakab Lászlót*, *Szász Istvánt*, *Koós Mihályt*, *Tokaji Lászlót*, *Szász Ferencet* és *Hreblay Emilt* megválasztani.

Gróf *Bethlen István* nagy horderejű momentumnak nevezi azt a pillanatot, amelyben ezen egyesület megalakult és élénk színekkel festi annak az életben kifejtendő gyakorlati céljait és hatását Erdély állattenyésztésére. Együttal az alábbi határozati javaslatot ajánlja elfogadásra: »Az erdélyi gazdák értekezlete kimondja határozatban, hogy a földmivelésügyi kormányhoz azon kérelemmel fordul, hogy az erdélyi jellegű magyarfajta szarvasmarha exportja, első sorban a tenyészállatok exportjának előmozdítása céljából a miniszter az Oroszországi viszonyokat tetsesse tanulmány tárgyává egy szakértő bizottság útján, amelyben a miniszterium kebeléből kiküldendő szakférfiakon kívül tenyésztéssel foglalkozó erdélyi gazdák és egy az export lebonyolítására alkalmas keresked. szervezet esetleg szövetkezet szakférfiai is képviselve legyenek.«

A közgyűlés ezen határozati javaslatot egyhangulag elfogadja.

Dr. *Boér Elek* hibásnak tartja a gazdatársadalmat, hogy nem alakította meg ezt a testületet külföldi példára harminc év előtt. Indítványozta, hogy deputációt küldjenek a kormányhoz.

A küldöttségnek a földmivelésügyi miniszterhez való kiküldetését a közgyűlés egy-

Szab. „Rekord II.” sorvetőgép

A losonci gazdasági gépgyár gyártmánya.

2024

Sorba vet — sorba trágyáz!

Allamgépgyári legújabb szerkezetű gőzcséplőkészletek, benzínmotorok, resicai acélekék, Kalmár-féle rosták és egyéb talajmivelő eszközök.

Kivánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége
V., Budapest, Váci-körút 32. szám.

hangulag elfogadja azzal, hogy az, mihelyt a miniszter Budapestre visszatér, járuljon eléje, s tárja fel szóval is az erdélyi gazdák mai siralmas helyzetét.

Elnök ezen határozatot enuncijálja.

Szász István indítványozza, hogy gróf Bethlen István alelnök azon javaslata, hogy az erdélyi jellegű magyar szarvasmarhának a keleten piaca teremtesék, ajánltassék az alapszabályokat kidolgozó bizottság figyelmébe abból a szempontból, hogy különösen abban az esetben, ha az az eszme magasabb helyen is méltánylásra talál, vegye azt fel az alapszabályokba az egyesület céljával annál is inkább, mert ez az eredeti alapszabály tervezetben benn foglaltatott.

Továbbá célszerűnek látná még felvenni az alapszabályokba az egyesület céljánál ezen szarvasmarha fajtának terjesztését a köztenyésztésben, úgy Erdélyben, mint a szomszédos vármegyékben, különösen ott, ahol a keresztzések nagyon elterjedve még nincsenek, mindig szem előtt tartva azt, hogy az illető vidék mely tehetőségi irányba terelendő.

A közgyűlés a javaslatokat elfogadja.

Az egyesületbe a közgyűlés alatt belépett 10 alapító, 26 rendes és 10 rendkívüli tag.

Kocák serétezése miskárolás helyett.

Irta: bihari Szathmáry Dezső, állatorvos.

II.

Látszólag ezen Beck-féle serétező célszerűbbnek látszik a Monostori által szerkesztettnél és pedig:

1. egyszerűbb volta,
 2. pedig a miatt, hogy nemcsak rühetésnél, de azon kívül is használható.
- (Ezen műszer Geitner és Rausch bpesti cégnél VI. Andrásy-ut 8 sz. alatt 5 korona 40 fillérért szerezhető meg.)
- Nézzük csak most mik az előnyei a serétezésnek a miskárolás fellett s nézzük meg azt, hogy mégis miért nem nyer kiterjedtebb alkalmazást?

Előnyei:

1. A serétezés vértelen ivartalanítás, (ha ugyan szabad ezen kifejezést használnom) tehát a fertőzés kizárt dolog, míg a miskárolásnál láttuk az egyes complicatiókat.
2. Vemhes sertéseknél miskárolás alkalmazásával elvetelés történik (ami azonban a hizóba állított állatoknál csak előnyös) serétezésnél Bálint Dezső állatorvos által ez nem jön elő, míg az én esetemben 6-nál szinte elvetelés jött létre.
3. Rendkívül egyszerű volta szemben a komplikált miskárolással.
4. Olcsó és minden gazdának maga által való elvégezhető. Igaz ugyan (s nem haza beszélek), hogy avatatlan kezek itt is okozhatnak bajokat, minő a hüvely vagy méh nyálkahártyáinak sebzése illetve falaiknak átfurása s belőlük eredő fertőzés; de azért van a szakértő, aki azt elvégezze!

S hogy miért nem terjedje el zek dacára a serétezés azt a következőkből magyarázhatjuk.

1. Ha a gazda idegen sertéseket állít hizóba, lehetnek azok között vemhesek s így az állat, mivel a serétezés Bálint szerint elvetést nem okoz, (ámbar mint említém nálam, 6 esetben volt elvetelés.) bevitt takarmány tápláló értékét magzatai gyarapítására, fejlesztésére s nem saját testsúlyának gyarapítására

fordítja. Azonban ezen esetben az eredménytelen serétezés helyett soh sem késő a miskároláshoz fordulni.

2. A gazdaközönség »konzervatizmusa«, különösen az orvoslások terén keletkezett újításokkal szemben pl. hogy többet ne említsék az érvágást, gyökérhuzást (Radix Helleborus = tárag gyökérrel, szalaghuzást stb. többre becsülik az állatorvosnál). *Bocsánat de ez így van! Tisztelet a kivételnek!*

3. A műszer és annak alkalmazása ismeretének, illetve ismertetésének hiánya. Én az említett két gazdasági lapot (Köztelek) kivéve, sehol sem találtam semmi nyomot, erre vonatkozólag egy gazdasági irányu szaklapban sem.

rövid időn belül 4 esetben 6-8 seréteget talált a medencebeli zsirszövetben mind az 5 drb. sertés nőivaru volt, a melyek tudomása szerint 4-6 hetes korukban seréteztettek. A méhben kóros elváltozást nem talált.

Tehát ezzel dr. Meyer a serétezés megbízhatatlanságát akarja látszólag deklarálni. De míg ő csak 5 esetet látott addig én 21 eset közül 19-et vizsgáltam meg levágás után, melyeknél mint a táblázat mutatja a serétek mindig a méhbe voltak s a méhben vagy semmi vagy csak lényegtelen elváltozásokat hoztak létre.

Igaz ugyan, hogy dr. Mayer eseteiben megvizsgált 5 drb. $\frac{3}{4}$ éves kocá 4-6 hetes,

Sorszám	A sertés kora	A sertés állapota	Serétezés napja	Serétek száma	Rühetés kimaradása	Ujból való serétezés napja	Serétek száma	Rühetés kimaradása	Levágás napja	Megfigyelési időtartam	Levágás után talált boncolási lelet
1	7 hó	Sovány	II/6	5 db.	II/9	—	—	—	VI/8	4 hó	Negatív.
2	7 "	"	"	"	—	II/9	5 db.	II/11	VII/12	5 "	Méhben 5 drb. serét szabadon, elváltozás szemelláthatólag semmi.
3	9 "	Hizottas	"	7 db.	II/10	—	—	—	V/4	3 "	A méhben 7 drb serét szabadon, a méh balszarvának fala a hátsó $\frac{2}{3}$ -ának alapján forint nagyságban megvékonyodott.
4	6 "	Sovány	"	5 db.	II/8	—	—	—	IX/7	7 "	A méhben 3 s annak balszarvánban 1 serét.
5	11 "	Hizottas	II/9	10 db.	—	II/16	5 db.	II/14	III/16	1 "	A méhben 14 serét, melyek majdnem kizárólag a méh nyakánál foglaltak helyet, ahol egy időtbebb kötőszöveti szaporodással járó gyuladást váltottak ki. Miskároltatott: 1909. II. hónap 19-én (általam).
6	8 "	Sovány	"	7 db.	—	"	4 db.	—	—	—	Serétek (4) a méhben 1 a nyálkahártyához hozzánöve.
7	6 "	"	"	5 db.	II/11	—	—	—	VII/9	5 "	Serétek (4) a méhben - kisfoku méhhurut.
8	6 "	"	"	5 db.	II/14	—	—	—	VII/11	5 "	Serétek (6) a méhben 3 hozzánöve a nyálkahártyához.
9	7 "	"	"	6 db.	II/12	—	—	—	VI/4	4 "	Serétek (8) a méhben a méhnyakához közel kötőszóvettel körülölvéve.
10	5 "	"	II/14	4 db.	—	II/18	4 db.	II/21	X/7	8 "	Serétek (7) a méhben elszórtan kis fészkeszerű mélyed. erősen odatapadva.
11	9 "	Hizottas	"	7 db.	II/13	—	—	—	V/7	3 "	Serétek (6) a méhben elszórtan kis fészkeszerű mélyed. erősen odatapadva.
12	8 "	Sovány	II/17	7 db.	II/19	—	—	—	VI/13	4 "	Serétek (5) s méhben 3 szabadon; 2 odanöve a nyálkahártyához elszórv.
13	12 "	Hizottas	II/18	10 db.	II/21	—	—	—	III/31	1 "	Serétek (11) a méhben 4 szabadon, 7 odanöve a nyálkahártyához elszórv.
14	16 "	"	II/23	12 db.	II/26	—	—	—	III/31	1 "	Serétek (4) a méhben 4 szabadon, 7 odanöve a nyálkahártyához elszórv.
15	5 "	Sovány	II/26	4 db.	II/29	—	—	—	VIII/2	5 "	Miskároltatott: 1909. III. hónap 11-én (általam).
16	8 "	"	III/1	7 db.	—	III/5	5 db.	—	—	—	Serétek (16) a méhben kis foku idült méhhurut.
17	13 "	Hizottas	III/6	11 db.	—	III/10	6 db.	III/15	V/6	2 hó	Serétek (16) a méhben kis foku heveny méhhurut.
18	18 "	"	III/9	14 db.	—	III/12	6 db.	III/15	III/20	12 nap	Serétek (14) a méhben kis foku beveny méhhurut.
19	19 "	"	IV/2	15 db.	IV/5	—	—	—	V/25	1 hó	Serétek (5) a méhben odanöve a méh nyálkahártyájához, kis foku hurut.
20	6 "	Sovány	IV/6	5 db.	IV/9	—	—	—	VIII/9	4 "	Serétek (7) a méhben 4 odanöve a méh alapjához, kis. foku hurut.
21	9 "	"	V/1	7 db.	V/6	—	—	—	VII/2	2 "	

Eppen ez indított jelen cikkem megírására, a mellyel a miskárolás felett előnyvel bíró serétezést, s annak eredményességét akartam röviden vázolni.

Most pedig éppen a serétezés megkedveltetésének érdekében 21 drb. ugyancsak általam seréteztet különböző kora kocáról akarok beszámolni tüzetesebben az alábbi táblázatban, a melyeknél egyrészt azt vizsgáltam, hogy hány drb. serét elégséges az ivarzás megszüntetésére, mikor jön vissza az esetleges rühetés, ennek visszajöttével vagy meg nem szüntével alkalmazható e másodszeri serétezés s levágás után a méhbe került serétek milyen hatást hoztak létre a méh falán.

Ezen táblázatomban megírására még az is indított, hogy dr. Meyer Weimár-i állatorvos a Deutsche Fleischbeschauer-Zeitung VII. évf. 8 számában azt írja, hogy a weimári vágóhidon levágott egy drb. sertés vizsgálatánál a csepleszen 6 drb. egymásmellé helyezett 4-5 mm. átmérőjű seréteget talált s később pedig

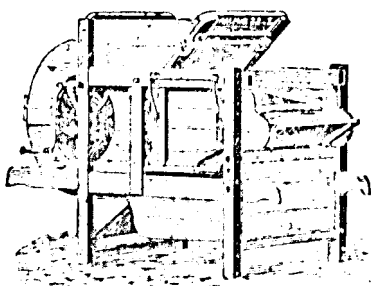
tehát nagyon fiatal korban seréteztetett, midőn is a nehéz serétek nyomást gyakorolva a méh gyenge vékony falára azt sorvasztották, majd lassankint keresztül furva azt a hasüregbe kerültek s a méh fala 7-8 hónap alatt láthatatlanul gyógyult; addig az én eseteimben a legfiatalabb individuum 5 hónapos volt, tehát majdnem teljesen kifejlődött méhvel rendelkezett.

Ebből nézetem szerint nem a serétezés megbízhatatlansága a conclusio, hanem az, hogy túl fiatal állatok ne seréteztessenek, legalább $\frac{1}{4}$ éves kor előtt ne.

A táblázatból még az is kitűnik, hogy a serétezés napjától számított leghosszabb ideig (7 hónap) tartó megfigyelési idő alatt rühetés nem jelentkezett, ami az ivarzás eredményes megszüntetése mellett bizonyít.

Kolozsvár: 1910. szept. 14-én.

Irodalom: »Köztelek« 1896. év 76 sz. »Köztelek« 1898 év 102 sz., »Állatorvosi lapok«: 1907. év 21. sz. Monostori Károly tanár:

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek!!

Európaszerte első helyen elismert kitérő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi ajándékajánlatról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérigynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körút 32.

»Kocák serétezése miskárólás helyett«, 1908 év 46. sz. U. azon szerző: »Kocák serétezése a miskárólás helyett«, 1908 év 9. sz. Beck Aladár állatorvos: »Ujabb készülék kocák serétezéséhez«, 1909 év 44. sz. Bálint Dezső állatorvos: »Néhány szó sertések serétezéséről«. *Husszemle*: 1910 év 8. sz. B: »Szemelvény a sertések serétezéséről« Dr. Mayer állatorvos Weimár, cikke a Deutsch (Fleischbeschauer) Zeitung nyomán.

(Vége.)

A takarmányozásra használható növények szárítására és eltartása.

IV.

Ha a lekaszált takarmány szárításához ágasokat használunk: a kaszálást követő napon, ha pedig vékonyan rakjuk, már a kaszálás napján is, hozzáfoghatunk a gyűjtéshez, anélkül, hogy a rendeket megforgattuk volna. E célból mind a három ágast, vagy legalább közülök egyet feltétlenül verjük be a földbe, melyhez az erre a célra készített vaslyukasztók igen jó szolgálatot tesznek, a más kettőt elég, ha csak annyira nyomjuk, szabad kézzel, a földbe, hogy a tovacuszsást megakadályozzuk.

Az ágasokra, hogy gyorsan, s még gyakorlatlan munkásokkal is, könnyen rakhassuk fel a takarmányt, a szárítandó takarmányból készített kötelékkel két kötetet alkalmazunk, és pedig: egyet 80 cm-re a földtől, egyet pedig a háromszöget alkotó karók érintkezési pontján, mely utóbbi egyszersmind a karóvégek összekötésére is szolgál. A fonnyadt, félszáraz, vagy nyers takarmányt, az alsó kötésnél kezdve rakjuk az ágasokra, közben haladva a munkával, melynek alapját, a három ágas közé fektetett három villa takarmánnyal vetjük meg; erre azután, mint alapra nem lesz nehéz feladat a kis boglya felépítése. A megakartt szárító ágasok terhéből, a kötésen alól leelőgő és a földig érő, takarmányt letépjük, hogy az egész körben a földdel sehol se érintkezzen. Ezt tesszük egy részt azért, hogy a szárító ágasok alatt is járhasson a levegő, s így biztosítsuk és elősegítsük a szárítást más felől pedig azért, hogy az ágasok alá levegőt és világosságot engedve, a sarju fejlődésére megadjuk a szükséges feltételeket s ezáltal, az ágasok alatt, a vak foltok keletkezésének elejét vegyük.

A villával végzett gyűjtés után, a tarlón visszamaradt és a gyűjtés közben elhullott takarmányt, lógereblyével huzatjuk össze. A régi kézi gereblyét erre a munkára csak az olyan meredek lejtőn vegyük elő, hol a lógereblyét nem alkalmazhatjuk. A gereblyélést, akár természetes, akár mesterséges takarmányból készítjük a szénát, mindig külön gyűjtjük és külön helyezzük el. A gereblyélés közé ugyanis kő, földtörmelék, ág stb. szemét szokott keveredni, mely miatt az állatok a gereblyéléssel kevert takarmányból sokat izékelnek. A legfontosabb ok azonban, ami a gereblyélés elkülönítését kívánja: a szecskavágás biztosítása lesz; mely által elejét vesszük, a kések csorbulásának, a géprészek rongálásának, törésének.

A zabosbukkőny-szénánál, az imént elősoroltakon kívül fennálló külön ok, amiért a gereblyélést nem szabad az első osztályú széna közé keverni az, hogy itt, mivel a zabosbukkőny alá, mint zöldugarra a legtöbbszőr trágyázni szoktuk, a fennmaradt és el nem korhadt trágyából a gereblyéléssel sok kerül a széna közé. Az ilyen trágyával kavart, különben jó minőségű zöldszéna nemcsak nagyobb izékelésre szolgálhat okot, de gyomorbetegségeket, sőt elvetélést is idézhet elő.

A felhozott okok alapján el kell itélnünk azt a sok helyen tapasztalható rossz szokást, hogy a gereblyélést az ágasok, boglyák tetejére helyezik el. A boglyák tetején a gereblyélés közé keverődött földet, trágyát, a legelső eső feláztatja s a boglyákba mossa le, mely miatt a széna kellemes szagát elveszíti, megporosodik s csökken tápláló értéke.

Ritkán ugyan, de mégis láthattuk egyes gazdaságokban a szárításnak azt a módját, hogy az ágasokat a táblák széleire állítják fel, szekeren szállítják oda a szárítandó takarmányt, abból a világos célból, hogy a száradás közben felkapott sarjában, majd hordás alkalmával, a szekerek és állatok a tiprás és taposással ne tegyenek kárt.

Nem férhet kétség ahhoz, hogy ha a sarju meglesz kimélve a tiprástól, az csak javára válik; de ha az így elhárított kárt a fuvarozási költséggel hasonlítjuk össze, arra az eredményre jutunk, hogy nincsen arányban az okozható kár a fuvaroköltséggel, miért és ezt a szárítási módot csak a kisgazdáknak ajánlhatjuk. Az a kevés tiprás ugyanis, mit a száraztakarmány kihordása alkalmával az állatok és szekerek tesznek, csak látszólagos s közvetlen a tény után mutatkozik károsodásnak. mivel a letaposott és a szekérral bevágott sarju a legelső esőre felegyenesedik — talpra áll —, de sőt nem egyszer tapasztalhatjuk azt, hogy ahol a szekerek jártak, még élénkebb fejlődésbe indult a sarju, mint másutt, a nem taposott helyeken.

Ha azonban a kihordott takarmányt nem hármas ágasokra, hanem sátor alakra, hosszú sorban felállított szarufák- és lécekre helyezhetjük el, ahol esetleg a feltakarmányozás idejéig is maradhat, a kihordáshoz kapcsolt szárításnak ezt a módját már ajánlani lehet, mivel biztosabb lesz a szárítás, nem keletkeznek vak foltok, nem tapossuk össze a fejlődő sarjut, és megtakarítunk egy fuvarozási költséget

(Folyt. köv.)

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Hangyák távoltartására**, illetve elűzésére a legegyszerűbb és legpraktikusabb szer a konyhasó. Meglehetősen koncentrált konyhasóoldatot önt az ember azokba a hasadékokba, ahonnan a hangyák bevándorolnak. Ha finoman őrlött konyhasó áll rendelkezésre, úgy elég az is, ha e sóval a hasadékokat és lyukakat körülszórjuk. Szekrényeknél és állványoknál ezek lábai közé öntjük a sót. Így eljárva, a hangyák nemcsak hogy a lakásba nem hatolnak, hanem a környékéről is elvándorolnak.

+ **Tyukok lábrühössége.** A tyukoknak lábujja rendszerint a rühösség, melyet a Dermatoryctes mutans nevű rühátka okoz és mely általában meszes láb neve alatt ismeretes. A rühátka a varrok alatt tartózkodnak és amennyiben a nőstény majdnem fél milliméter hosszú, szabad szemmel is megláthatók. A betegség ragályos és azért ajánlatos a tyukok lábait is gondosan megvizsgálni, és a mennyiben, bárcsak apró pikkelyek is mutatkoznak, szintén kezelés alá venni. A kezelés abban áll, hogy a pikkelyeket glicerinnel, vagy szappanhabbal felpuhítva, kis kefével ledörzsöljük, azután pedig a megszáritott beteg felületet a következő összetételű kenőccsel bekenjük: 15 r. kénvirág, 8 r. hamuzsir, 60 r. disznózsir. Ezt a bekenést a teljes gyógyulásig, esetleg többször ismételni kell.

+ **Tyukok a kertben.** Mindenki, aki kísérletet tett már azzal, hogy tyukjait a kertben szabad kedvükre hagyja, rövid idő alatt kénytelen volt vele fölhagyni, mert a tyukok rengeteg kárt tesznek. Egészen más természetű a gyöngytyuk, amely amellet, hogy a szemnek tetszetős, a rovarok ellen való küzdelemben is az ember derék segítő társa. A gyöngytyuk nem kaparász csak akkor, amikor rejtett helyen a fészket készíti, vagy itt-ott ha porfürdőt veszen. Máskülönbön azonban fíradhatatlanul szedik a fűbemászókat, zöld hernyókat, különösen pedig a szöcskéket. Gyepnek, bokornak természetesen nem szabad hiányoznia. Rikácsolásuk kellemetlen, de ritkán hangzik föl, ha szabadon vannak.

+ **Baromfiak, nyulak mgölése alkohollal.** Gyengeszívű háziaszonyoknak, cselédeknek bizony kínos perceket okoz az, ha szár-

nyast vagy nyulat kell a lakoma számára megölni. Ezeknek egy szakember olyan methodust kínál, mely vértelen s a mellett az állatot perc alatt minden szenvedésétől megszabadítja. Áll pedig ez abból, hogy a fazékba szánt szárnyassal meg kell itatni egy kis pohárka 50°-os alkoholt. Legcélszerűbb ezt kanállal beadni. A halál — gutaütés formájában — azonnal beáll. A vér a szivre tolu, miáltal a hus fehérebb lesz. Emellet az alkohol a husnak kellemes ízt is kölcsönöz. (Meg kellene próbálni, de kicsit drága módszer.)

+ **Palackokba fejtett gyümölcs-palinka eltartása.** A palackokba fejtett gyümölcs-palinka ize és zamata kétségen kívül fog fejlődni, ha nem is olyan gyorsan, mint a hordókban. A fejlődés előmozdítása végett a palackokban elegendő levegőt kell hagyni, tehát csak $\frac{2}{3}$ -ig tölteni meg a pálinkával a palackokat s gyakrabban (pl. havonként egyszer) átfejtetni, illetve átöltetni, hogy mindig friss levegőt kapjanak. Ha a szín halvány volna, ennek fokozása végett meg lehet színezni a pálinkát akár karamel lel, akár safflor-ral (Carthamus tinct. virágszirmai) tehát a bor színezésére megengedett anyagokkal. Ily módon a pálinka csak úgy kifejlődik mintha hordóban állana.

+ **A burgonya eltartása.** Tudvalevő, hogy a burgonya akkor pusztul legkorábban, ha nedves helyen tartjuk és ez által alkalmat nyújtunk a csirázásra. Ha az időelőtti csirázástól megakarjuk óvni burgonyáinkat elsősorban arra fordítsunk gondot, hogy az elrakására szolgáló hely nedves-meleg ne legyen; ha ilyen helyen nem rendelkezünk és burgonyáinkat hosszabb ideig ép állapotban kívánjuk eltartani, célszerű azt ládába rakni még pedig úgy, hogy a láda fenekére darabokra tört kokszt helyezünk 15—20 cm. vastagságban és a burgonyát erre öntjük. Így a burgonya alulról friss levegőhöz jut, a fülledt nedves meleg pedig fölülről elszáll, ezenkívül a kokszból fejlődő csekély kénessav a csirázást megakadályozza, úgy, hogy az e mód szerint szárazon tartott burgonya ujig is eláll minden baj nélkül.

+ **A borkő előállítás a borkészítési hulladékokból.** A friss szőlőtörköly borkövet tartalmaz, mely forró vízzel való kioldás és a töményoldatnak kihűtése által kivonható, általában azonban a törkölyt előbb vagy pálinkafőzésre használják, vagy pedig csigert (löre) készítenek belőle.

A borkő fölötte értékes melléktermény s a törkölyből 2—3 százalék is készíthető a pálinkán kívül, mi kilónként 1 kor. 60 fillértől 2 kor. 40 fillérig tetjedő értéket képvisel.

A legegyszerűbb eljárás a következő: A lepárolt törkölyt azon forrón kisajtolják, vagy ha pálinkát nem főztek belőle, vízzel felforraltják és úgy sajtolják ki s a levét egy fakádba eresztik amelyben sok fonál van függélyesen kifeszítve. A 24 óra múlva hideg vízben kevéssé oldható borkő kristályai a fonálra s a kád oldalára és fenekére rakódnak. A kádon alul egy csap van, melyen a kihűlt levét leeresztik és mert még némi borkövet tartalmaz, víz helyett egy új törkölyadag kifőzésére használják.

Mikor a kristályosító kádból a kihűlt levét lecsapoltuk, a fonalakat kiszedjük és a rajta függő, valamint a kád oldalára rakodott borkövet is lekotorjuk s megszáritjuk.

A lepárolt seprűből is e módon készítik a borkövet. Az így nyert borkövet, melyet még tisztátalan nyers borkőnek is hívják, igen jól lehet már értékesíteni és bokósav gyárakban eladni.

Dr. K.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Husvizsgálók képzése. Ismeretes az a rendelet, a melyet még Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter léptetett életbe 1908 ban a husvizsgálat egyöntetű rendezése tárgyában. A miniszter e rendeletében meghagyta, hogy a rendelet életbeléptetésétől számított két esztendő alatt minden község köteles intézkedni

a képesített husvizsgáló kiképzése és alkalmazása dolgában. A Darányi-féle rendeletben megállapított e két évi határidő ez évi augusztus elsején járt le. Mindamellet Serényi Béla gróf földmívelésügyi miniszter több oldalról olyan hivatalos jelentéseket kapott, a melyből kitűnt az, hogy számos község nem tett eleget a Darányi-féle rendeletnek és nem alkalmazott képesített husvizsgálót. A miniszter sajnálattal vette tudomásul, hogy sok helyen nem értették át kellőképpen e kérdés fontosságát, jóllehet lelklismeretes, szakképzett husvizsgálók alkalmazása a községek legfontosabb köz- és állategészségügyi érdeke. Ennélfogva Serényi Béla gróf földmívelésügyi miniszter rendeletet adott ki, amelylyel a husvizsgálók kiképzésére és alkalmazására adott két évi határidőt egy további évvel 1911 augusztus elsejéig meghosszabbította. A mely községek ez idő alatt se alkalmaznák szakképzett husvizsgálót, azokkal szemben a földmívelésügyi miniszter a törvényes megtorló intézkedéseket fogja alkalmazni.

Az arankás mag forgalombahozatala. Fölmerült eset alkalmából elvi jelentőségű határozatban mondotta ki a földmívelésügyi miniszter, hogy az arankás, azaz a mezőgazdaságra káros gyommagot tartalmazó lóheremag oly elbánás alá veendő, mint a hamisított, értéktelen anyagot tartalmazó mag. Következésképpen az ily tartalommal bíró magvak forgalomba hozatala az 1895. XLVI. t.-c. alapján büntetendő.

Az ebadó-alapot, mindenféle célokra felhasználják az egyes törvényhatóságok, csak éppen eredeti rendeltetésére nem. Mindenre jut pénz az vármegyéknel az ebadóból, csak éppen az állategészségügyre nem. Elégge nem dicsérhető ép ezért a földmívelésügyi miniszter leirata, melyet a törvényhatóságokhoz legutóbb intézett, amelyben értesíti azokat, hogy az ebadóalap felhasználása dolgában jövőben hozandó határozatokat csak az esetben erősítheti meg, ha az alapot közbiztonsági fölállítására, átalakítására, kiegészítésére, dögterek, gyepmesteri telepek létesítésére, vagy más állattenyésztési és állategészségügyi célra illetőleg a községeknek ilyen célt előmozdító intézmény létesítésénél szükséges segítésére fordítják.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Végleges termésbecslés.** A földmívelésügyi miniszter újabb jelentést adott ki, amely a végleges termésbecslést foglalja magában. A gazdasági tudósítók és a közgazdasági előadók a miniszter felhívására újból tájékoztatást adtak az ideai terméseredmények felől és pedig ezuttal már végleges összeállításban, a tényleg elért eredmények alapján. A végleges termésbecslés és az előzetes termésbecslés között — figyelembe véve a vetés illetve a termésben a gazdasági tudósítók adatai alapján megállapított és már levonásba vett elemi csapás okozta károsodásokat, nagy különbségeket nem találunk. A termés körül elég sok helyütt bekövetkezett csalódásokat kiegyenlítik az országos, számos vidékén észlelt jobb termés-eredmények. Egészben véve konstatálni lehet immár, hogy bár az ezidei őszi gabonatermés minőségileg a remélnél gyengébb lett, mennyiségileg az átlagos középtermésű éveket jóval meghaladta. A szeptember hó 9-ről beérkezett és egyuttal végleges termés becslés adatai a következők:

	k. holdankénti össztermés aug. 31.		
	mm.	millió métermázsza	becslés
buza	8.19	50.99	50.42
rozs és kétszeres	7.39	14.50	14.18
árpa	6.71	13.83	13.62
zab	5.95	11.81	11.24
tengeri	11.24	48.35	47.68
burgonya	44.52	46.94	48.31

A gabonaneműek minőségére nézve újabb beérkezett adatok, nagyjában megegyeznek a próbacéplás jelentés alkalmával augusztus elején közölt hektoliterenkénti súlyátlagokkal,

melyek szerint az Alföldön előforduló gyenge minőségű gabonával szemben, különösen a hegyvidékeken szép sulyos gabona meglehetősen mennyiségben termelt. Az újabban beérkezett adatok szerint a hektoliterenkénti sulyok országos átlagban a következők:

buza	77.60 kgr.
rozs	71.25 »
árpa	64.51 »
zab	44.71 »

— **A nyiregyházi ünnepnapok.** A Szabolcsvármegyei Gazdasági Egyesület 50 éves fennállása alkalmából rendezett nagyarányú gazdasági kiállítás megnyitásán a vármegye és az egész ország területéről a gazdaközönség nagy számmal jelent meg. A földmívelésügyi miniszter képviselőjében Kazy József államtitkár és Szomjas Lajos miniszteri tanácsos, a kereskedelmi miniszter képviselőjében Micsek miniszteri osztálytanácsos jelentek meg. Az állomásnál nagy közönség élén Majerszky Béla polgármester fogadta a minisztériumok képviselőit. Az üdvözlés után hosszú kocsisorban bevonultak a városháza közgyűlési termébe ahol a Szabolcsvármegyei Gazdasági Egyesület diszközgyűlést tartott, melyen Vay Tibor gróf elnök hosszabb beszédben üdvözölte a kormány kiküldötteit és visszapillantást vetett a gazdasági egyesület 50 éves működésére. Ezután Kazy József államtitkár hosszabb beszédet mondott, ecsetelte a gazdasági egyesületek hivatását és megnyitotta a kiállítást.

— **Magyarország a nemzetközi szövetkezeti kongresszuson.** A nyolcadik nemzetközi szövetkezeti kongresszus most tartja üléseit Hamburgban. A kongresszusra mintegy félezren jöttek össze a világ minden részéből a szövetkezeti mozgalom vezérférfiai, akik közt Magyarország is méltón van képviselve. Károlyi Mihály gróf, az O. M. G. E. elnöke, Seidl Ambrns, az »Országos Központi Hitelszövetkezet« vezérigazgatója, György Endre, az »Északkeleti Hitelszövetkezetek Szövetsége«-nek elnöke, Méhely Kálmán és mások képviselik Magyarországot a nagyjelentőségű kongresszuson, mely azzal is elismerte az ország szövetkezeti fejlődését, hogy a nemzetközi szövetkezésben alakított igazgató-választmányba Majláth József grófot és György Endrét választotta be.

— **Bársony Rezső ur.** Hogy ki ez az ur, az megtudható abból a levélből, amelyet Bársony ur vidéki gazdáknak küldözget Budapestről, a Báthory-utca 9. sz. alól, hól ő »bank és gabona bizományos«. Üzlete alapított 1899-ben és telefon száma: 32—56. Felelős szerkesztőnkhez is intézett egyet körleveleiből, melyet a következőkben szóról-szóra közlünk:

»Engedje meg molesztálásomat!

Becses címét egy közös, jó ismerősünknek köszönhetem és ezen alkalmat felhasználva vagyok bátor Önnek egy oly ajánlatot tenni, melyet elfogadva, meggyőzhetném Önt arról, hogy információimat a legbeavatottabb körökből merítettem, abból Önnek véleményem szerint rövid időn belül kis kockázattal aránytalanul nagy nyeresége lenne és néztem, hogy ez által alapkövét vetettem egy kölcsönösen kellemes és hosszú összeköttetésnek.

A budapesti értéktőzsdén szemmel láthatólag egy néhány papírban oly conjunctura előtt állunk, mely hausse-mozgalmat az Ön részére is teljesen kiaknázni szeretném és a mennyiben ezen papírok iránt érdeklődik, illetve ezen conjuncturában részt venni kíván, úgy kérem ezt velem sürgősen tudatni s én készséggel fogom Önt minden irányban tájékoztatni.

A midőn még arról biztosítom, hogy feltételeim a legcoulansabbak, vagyok Önnek szolid kiszolgálását ígérve és becses értesítését postafordultával várva kiváló tisztelettel *Bársony Rezső*, bank és gabona bizományos.

Tehát Bársony Rezső ur a gazdákat a hausse — conjuncturák kiaknázására, magyarul: a börzei játékokban való részvételtre csábítja és kis kockázattal aránytalanul nagy nyereccel biztatja. Reméljük, hogy gazdaközönségünk minden egyes tagja szívesen lemond ezen kölcsönösen kellemes összeköttetés nyereségeiről

— a Bársony ur kizárólagos javára.

— **Allatvásáraink júliusban.** A m. kir. központi statisztikai hivatal adatai szerint a Magyarbirodalomban júliusban összesen 418 országos állatvásár volt, melyekre felhajtottak összesen 666,205 szarvasmarhát, 238,268 lovat, 157,260 juhot és 82,484 sertést. Elküldött összesen 304,854 szarvasmarha, 67,115 ló, 88,863 juh, 38,223 sertés. Legtöbb szarvasmarhát hajtottak fel a szamosújvári országos állatvásárra 14,980 darabot (eladás 3608 drb), bánffyuhnyadira 14,061 darabot (eladás 6784 darab), erzsébetvárosra 13,349 darabot (eladás 5828 drb), medgyesre 12,073 darabot (eladás 5725 drb), gyulaira 11,920 darabot (eladás 3080 drb), gyulafehérvárra 10,992 darabot (eladás 3289 drb). Legtöbb lovat Gyulára 15,500 darabot (eladás 3103 drb), rimaszombatira 6850 darabot (eladás 500 drb), kulaira 4695 darabot (eladás 511 drb), szegedire 4021 darabot (eladás 802 drb), ungvárra 3500 darabot (eladás 1500 drb). Legtöbb juhot gyulaira 17,000 darabot (eladás 14,347 drb), lippaira 9600 darabot (eladás 8900 drb), rimaszombatira 6,86 darabot (eladás 2965 drb), bánffyuhnyadira 4020 darabot (eladás 2000 drb). Legtöbb sertést 2500 darabot Gyulára (eladás 653 drb), Lugosra 1400 darabot (eladás 969 drb), Szegedre 1224 darabot (eladás 1024 drb).

— **A mezei egerek kötelező irtása.**

Baranya vármegye törvényhatósága szabályrendeletet alkotott a mezei egerek kötelező irtását illetőleg, amely szabályrendelet a kormányhatóság most hagyott jóvá. A szabályrendelet kimondja, hogy a vármegye területén minden birtokos köteles szántóföldjén, kertjében, legelőjén vagy bármi néven nevezett kopár területén a mezei egeret irtani. Ennek elmulasztása esetén vagy ha az egerek tömege s fellépése észlelhető, a hatóságilag vezetendő irtás egyes veszélyeztetett területekre hivatalból elrendelhetik. Ezen esetekben a költségeket az érdekeltek viselik s azok közadók módjára vettetik ki.

— **Uj halászati társulat.** Szeptember hó 7-én alakult Déván »Hunyudvármegyei Marosi Halászati Társulat«, melynek kötelékéhez a Maros folyónak Zám község alsó határától, Koka község felső határáig terjedő szakasza tartozik. Az lakuló közgyűlésen nagy számmal megjelent érdekeltség egyhangulag a társulat mellett foglalt állást és letárgyalván az alapszabályokat, elnökké: Br. Kemény Józsefet, alelnök-igazgatóvá: Csathó Pált választották meg. Az üzemetvet a társulat következő közgyűlése fogja megállapítani.

— **A száj- és körömfájás.** A földmívelési minisztérium legutóbb megjelent hivatalos kimutatása szerint 193 községnek 1448 udvara van a ragadós száj- és körömfájással fertőzve. Ez a múlt héttel szemben 43 község és 424 udvar növekedést jelent.

— **Román marhahus nincs.** A román kereskedelmi szerződés életbe lépett, de román marhahus — amint előre látható volt — nincs. A két vágóhid közül, ahonnan az exportnak meg kellene indulnia, még csak az egyiknek építéséhez két hét múlva fognak hozzá. A másik, a burdujeni vágóhid, még csak a tervezés stádiumában van. Egyebekben, román forrás szerint, Románia négy-öt éven belül egyáltalán nem jut oly helyzetbe, hogy a részére biztosított huskontingens behazhassa.

— **Felszólítás!** A szászvárosi és abrudbányai helyőrségi csapatok és intézetek kenyér és zabszükségletének bérlői fedezési tárgyában m. p. 1911 január 1-től 1911 december 31-ig és Szászsebesre nézve a csapat bevonulásától 1911 december 31-ig, 1910 október hó 7-én a

cs. és kir. katonai élelmezési raktárnál a biztosító ajánlati tárgyalás lesz megtartva.

A föltételek a katonai élelmezési intézetnél Nagyszebenben, Gyulafehérvárt, Kolozsvárt és Brassón megkaphatók.

Gyulafehérvár, 1910 szeptember hó 14-én. Cs. és kir. katonai élelmezési raktár Gyulafehérvár.

— **Kiállítás Temesváron.** A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület f. évi október hó 15, 16, 17 és 18-án rendezendő országos baromfi, bor és helyi jellegű tengerikiállításra szóló tervezetét már e napokban szétküldte, az ország baromfityénésztőinek és bortermelőinek. Amint ezen kiállítási tervezetből kiviláglik, azáltal, hogy a vezetőség tömeges állami baromfibevásárlást biztosít, ezzen kiállítás olyan nagy arányú lesz, amely méltán megérdemli a baromfityénésztők és bortermelők figyelmét. Az ezen kiállítás iránt érdeklődőknek egy egyszerű levelező-lapi megkeresésre kiállítási tervezetét küld a Temesvármegyei Gazdasági Egyesület, Temesvár Belváros, Szerb-utca 2. szám, I. emelet.

Gazdák Biztosító Szövetkezete
BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.
Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulásával	1,981.700.— K.
Tartalékok	1,933.963.54 „
Összesen:	3,915.663.54 „
1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. „	59.782.26 „
1903. „	109.831.73 „
1904. „	72.438.28 „
1905. „	61.730.60 „
1906. „	39.243.65 „
1907. „	41.877.32 „
1908. „	81,088.76 „
1909. „	106,589.64 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint. Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1902. évi üzletfeleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adják fel biztosításukat 5%-os engedményben részesültek. Az 1907. és 1908. valamint 1909. évi üzletfelesleggel pedig tartalékainkat gyarapítottuk, úgy hogy 1909. év végén a tartalékok 1,933,963,54 koronára rúgnak. Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál. 2008 **Az igazgatóság.**

— **Hibaigazítás.** Lapunk 38. számának 487. lapján az első hasábnak alólról a 6. sorába (Kocák seretezése miskarolás helyett) téves szedés folytán 227 helyett 827 szedetett, mit ezennel helyreigazítunk.

— **Boritaladó kedvezmény.** Az 1892. év XV. t. c. értelmében felhivatnak a szőlőtulajdonosok, hogy a házi fogyasztásra szánt boritaladó kedvezmény elnyerése céljából bejelentéseiket jövő hó 15-ig annál inkább tegyék meg, mert a fent idézett törvény értelmében a később jelentkezők kedvezményeiktől elesnek.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT
FELELŐS SZERKESZTŐ ES KIADÓ:
TOKAJI LÁSZLÓ.
A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK
KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE
(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)
FÖLDBIRTOKRA
és a nagyobb városokban fekvő
H A Z A K R A
15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel
LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.
A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményyt.
A KÉPVISELŐSÉG elfogad
TAKARÉK-BETÉTEKET
és előnyösen kamatoztat.
Telefonszám 27.
2001

Gmeiner E. gépszijgyár Brassó.
Ajánl saját gyártmányu:
Elsőrendű szimpla és dupla színű-rgépszijat 600. mm. szélességig.
Többféle vraró és kötőszijat legjobbminőségben.
Elsőrendű gépszijbőröket javításokhoz minden vastagságban.
Azonkívül szállit legjobb minőségű gép- és hengerolajokat, gőzgépek és motorok kenésére
Ajánlatok és minták megkeresésre.
2275

Az őszi blous ujdonságok, pongyola különlegességek a legjobb szabásu szoknyák és mindennemű női divatcikkek, kézimunkák, rövid-árúk, kesztyük és harisnyák már megérkeztek és versenyen felül álló árakban beszerezhetők
Sipos Jenő
áruházában
KOLOZSVÁR Mátyás király-tér és Mátyás Király-utca sarkán.
Helyi és vidéki telefon szám: 720.

— **Értesítés.** A cs. és kir. 12. hadbiztosságánál Nagyszebenben, továbbá a katonai élelmezési (fiók) raktáraknál Brassóban, Gyulafehérvárt és Kolozsvárt 1910 ektóber hó 10, 13. illetőleg 7. és 11-én tartandó kenyér és zabbérlet biztosítására felhívjuk a figyelmet.

A hirdetmény az »Erdélyi Gazda« 1910 IX/25. kélt számában lett közölve.

— **Az 1910. évi selyemtermés.** Az 1910. évi selyemtermés Európában az előző évvel összehasonlítva, a következő számokat adja:

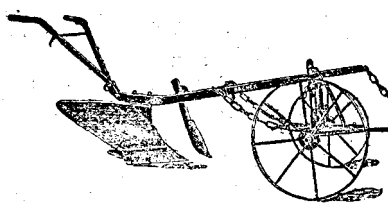
	1909.	1910.
	kilogramm	
Spanyolország	80.000	80.000
Franciaország	674.000	337.000
Olaszország	4.251.000	3.826.000
Magyarország	172.000	155.000
Görz-Gradiska, Istria	42.000	42.000
Trient	166.000	125.000
Európában összesen	5.385.000	4.565.000

Ezzel szemben China és Japán nyerselyemtermése 1909-ben 14.395.000 és 1910-ben 14.685.000 kilogrammot tett ki, miből Japánra 1909-ben 8.200.000 és 1910-ben 8.700.000 kg. esett.

A Hunyadmegyei Első Gőzeke-Vállalat
elvállal két mozdonyu Fowler-féle gőzeke garniturájával Erdélyben tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.
Szerződés kötés esetén szántató kivánságára jó minőségű kőszénről vállalkozó gondoskodik.
Bővebb felvilágosítással szolgál:
Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,
Budapest, IV. Molnár-utca 11. 2016

Kérjük gyárunkat meglátogatni.
A modern HOMOKÉRTÉKESÍTÉS
legcélszerűbb és legjovődelmezőbb, ha ez legújabb szab. Kombinált-gépünkön lesz eszközölve.
Falazó téglá, tetőcserép, alagszó, járdalap, mind egy és ugyanazon gépen állítható elő. Ajánljuk még kipróbált formáinkat vályuk, ürtömbök, sirkeretezések stb. előállítására a legkülönbözőbb árakban.
Magyar levelezés. Különlegességi gépgyár. Magyar levelezés.
Dr. Gaspary & Co. Markranstädt, Leipzig mellett.
80. sz. brosurá ingyen.

Városhoz közeli vagy jó vasuti összeköttetésű nagyobb 300—2000 holdas **birtokot** bérbe, vagy megvételre sürgősen **keresek.**
Címem a kiadóban (r. y.) alatt.

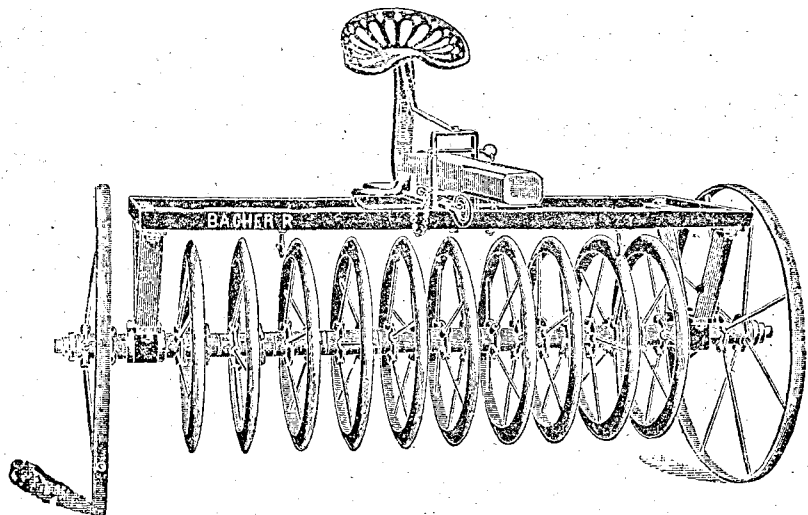
A valódi Bächer-féle törhetetlen fejű

„Acélekék“

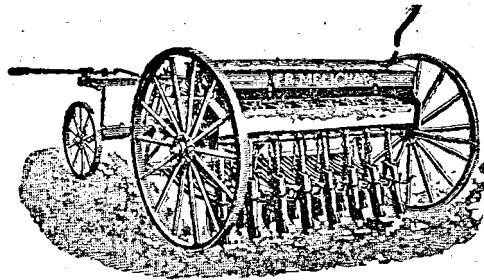
ugy a munkateljesítés tökéletességénél, mint kiváló tartosságuknál fogva elsőeknek vannak elismervé.

Campbell rendszerű altalajtömörítők, Tár-csás boronák, elismert és egyedül tökéletes kivitelben a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazva.

Olcsó ár és teljes szavatosság mellett.

Budapest, VI. Nagymező-u. 68. sz.

A „Melichár“-féle

„Unicum“

Drill“

a gazdák kedvenc vetőgépe. Pontos szabályozhatóság,

gondos kivitel és tartósság tekintetében egy gyártmány sem versenyezhet vele.

Kormányzó szerkezete és kiürítése meglepően célszerű

és a vele való munkát könnyűvé és akadálytalaná teszi.

Óvakodjunk utánzatoktól.

Bächer-Melichár

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond

Árjegyzék, árajánlat kívánatra bérmentve.

5207 sz.-hoz.

BCU Cluj / Central University Library

Felszólítás

a kenyér és zab bérleti kiszolgáltatása iránt, m. p.

Fogaras	állomásokban elhelyezett katonaság számára a következő biztosítási időre 1911 január 1-től 1911 december 31-ig	Az ajánlati tárgyalások megtartatnák	A cs. és kir. 12. hadtest hadbiztosságánál	Nagyszébenben	10-én			
Székelyudvarhely			a cs. és kir. élelmezőfiokraktárnál	Brassóban	1910 október 10-én			
Botfalu								
Szentpéter								
Höltövény								
Feketehalom								
Keresztényfalva								
Vidombák								
Rozsnyó								
Marosvásárhely						a cs. és kir. élelmezőfiokraktárnál	Kolozsvárt	11-én
Besztercze						Gyulafehérvárt	7-én	
Abrudbánya								
Szászváros								
Szászsebes						a csapatnak bevonulásától 1911 december 31-ig		

Az ezen tárgyalásra érvényben álló feltételek a katonai élelmezőraktároknál Nagyszébenben, Kolozsvárt és Gyulafehérvárt, ugyszintén a katonai élelmezőfiokraktárnál Brassóban betekintés végett fekvő hirdetményekben és feltételi füzetekben, mely utóbbiak ingyen kaphatók, vannak benfoglalva.

Nagyszében, 1910 szeptember hó 10-én.

Cs. és kir. 12. hadtest hadbiztossága.

Eladó Dr. gróf Teleki Domokos ur Ömeltósága gernyeszei magyar erdélyi fajta tenyészetéből **10 drb.** 3-5 éves, részben borjas és hasas számfelletti tehén. Érdeklődőknek felvilágosítást nyújt, Gernyeszeg (posta, vasut, távirda) **Pálffy Dezső, intéző.**

2476

A LEGNAGYOBB ÁLLAMI ÉS ELSŐ DIJAKKAL KITÜNTETVE

Bogyay Gyula tájkertészete

tájkertész és kertépítő

BUDAPEST

Telefon 25-33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25-33 2278

VII., Gizella-ut 15.

(Lakás: Stefánia-ut 1. szám.)

OBERDING ANTAL

vizvezeték és csatornázási vállalata

Kolozsvárt, Bástya-utca 4. szám. (Óvár.)

Telefon-szám: 625.

Készít fürdőszobákat, clostetteket, mosdó-asztalokat, új házi vezeték berendezéseket. — Továbbá készít vidéken vizvezeték szivattyu állomással vagy forrás foglalással. — Elvállal jutányos árban évi jókarban tartásokat és minden e szakmába vágó javításokat pontosan és a legjutányosabban. 2486

Az országos iparegyesületi ezüst dísz éremmel kitüntetve.

Braun Mihály hangszerkészítő mester,

a kolozsvári conservatorium szállítója.

Kolozsvár, Wesselényi Miklós-utca 18.

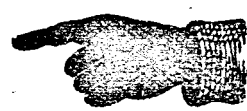
Finom hegedűk, violák és esellók készitési műterme. Valódi olasz, német, quint tiszta bél és csak saját készitményű fonott hurok. Tokok és mindennemű alkatrészek. — A legnehezebb javítások művészies kivitelben elkészitettek. 2489

Gramofon, Gramofon-alkatrészek, Gramofon-lemezek nagy raktára.

Jutányos árak!

Erdély Legnagyobb Drogeriája!

Háztartási cikkek!

Gazdasági cikkek!

Főraktár mindennemű bel- és külföldi gyógyszer különlegességekből, kötszerek és betegápolási eszközök

ÁLLATGYÓGYÁSZATI CIKKEK

LITKE LŐRINCZ

(ezelőtt Burger.)

Gyógyáru-vegyszer-, piperé és illatszer üzlete Kolozsvár, Mátyás király-tér 32. sz. Telefon 250.

HÁZIASSZONYOK FIGYELMÉBE!

Házilag készítenő igen jó LIKÖRÖK és RUMOK előállítására kitűnő FRANCIA AROMAKAT hozok forgalomba, melyeket 1 liter Likör vagy Rum készítéséhez bármely aromába 60 fillérért üvegekben árusítok. 2422

Készítése gyors, olcsó és tiszta:

A következő aromákban:

Állasch	Barack	Cognac	Császárkörte	Megy	Rózsa	Torkóly
Anisette	Benedictiner	Curacao	Kávé (Mocca)	Narancs	Rum	Vanília
Ananas	Cacao	Chatreuse	Kömény	Punch	Seprő	
			Naraszchnó	Pfefferüma	Szilvorium	

Naponta 2-szer postai szétküldés!

Yes amerikai porcelán puder

5 korona helyett csak 4 korona, kisebb doboz 2 korona 50 fillér.

Szám: 4087—910.

Feladási hirdetmény.

A kolozsvári m. kir. telepítési felügyelőség hatásköre alá tartozó s a I. a folti m. kir. birtokkezelőség kezelése alatt álló *boji* birtok (Hunyadmegye) 2266 hrsz. birtokrészből 65 k. hold 120 □-öl bükkerdőnek 14974 K 41 f; a 2301 hrsz. birtokrészből 183 k. hold 857 □-öl szintén bükkerdőnek 90979 K 82 f; az összes faanyagának tehát 105. 954 K 23 f kikiáltási ár mellett és

II. a Doboka (Szolnok-Dobokamegye) községben fekvő „Branyistye“ nevű 61.62 k. hold és a „Mogyorós“ nevű 24.28 k. hold, összesen 85 90 k. hold kiterjedésű kincstári erdőben 4251 köbméterre becsült tölgy, cser. juhar és egyéb fanemből álló **mű-, haszon- és tűzifának** 28643 K 45 f. kikiáltási ár mellett való eladása iránt a *folyó évi október hó 25-én d. e. 10 órakor* a kolozsvári m. kir. telepítési felügyelőség hivatalos helyiségében írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

Versenyezni szándékozók felhivatnak, hogy az ivenként 1 K bélyeggel és a fenti kikiáltási árak 10%-ának megfelelő bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat jelzett időre a versenytárgyalás megkezdése előtt az árverező bizottsághoz annyiival is inkább nyujtsák be; mert elkésett, továbbá távirati vagy utóajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A beérkezett ajánlatok felett a nagyméltóságú m. kir. földmivelésügyi Miniszter ur fog dönteni.

A részletes árverési és szerződési feltételek a kolozsvári m. kir. telepítési felügyelőségnél, valamint a folti m. kir. kincst. birtokkezelőségnél a hivatalos órák alatt betekintheők.

Legmagasabb ajánlattevőre a tett ajánlat azonnal, míg a kincstárra csakis a felsőbb jóváhagyás után fog kötelező erejűvé válni

Kolozsvár, 1910. évi szeptember hóban.

M. kir. telepítési felügyelőség.

(Bocskay-tér 2. szám.)

2497

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Elsőrendű dioszegi

vetőmag-buza eladó.

Métermázsánként 20 korona.

Aranyos-Gyéres állomáson feladva.

Levélcim:

Nagy Dénes földbirtokos

Torda.

2496

Nős kertészt keresek, aki a kertészet minden ágában jártas. Levelek alábbi címre küldendők. — Ugyanitt 4000 m. I.-ma minőségű réti széna eladó.

N. Naláczy Géjza,

Puj, Hunyadmegye.

2498

Egy 1½ éves tisztavérű szép és nagy

Keletfriezi-tenyészkos

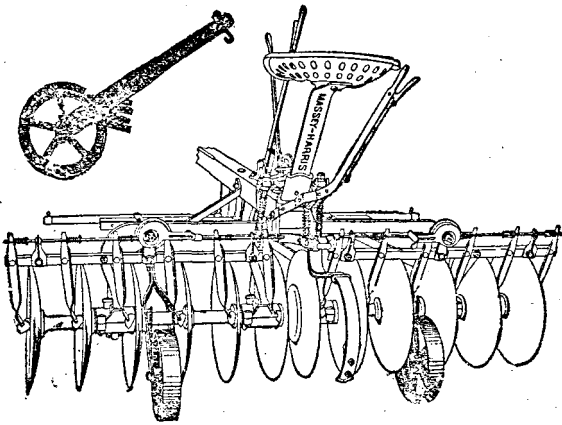
és 3 drb 1½ éves keresztezés-tenyészkos fehér cigályával van

eladó.

Stephani György 53. sz. Földvár

(vasutállomás), Brassómegye. 2499

Massey-Harris Co. R. T. Fűkaszaló, aratógép és földmívelő eszközök gyára.

Tárczás-borona.

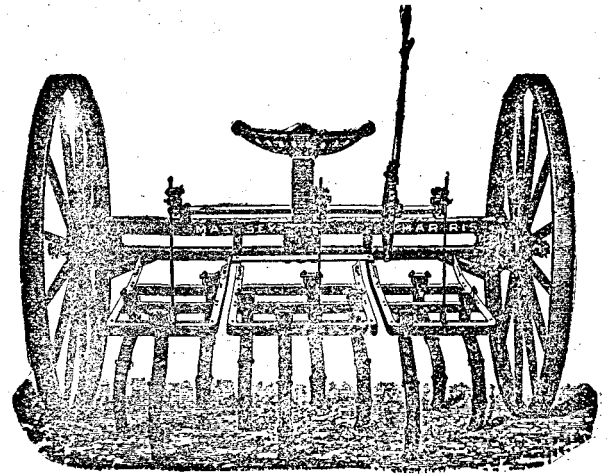
Toronto

Észak Amerika.

A világ legjobb gyártmányai.

Arjegyzéket kívánatra ingyen küld a

Massey-Harris Co. részvénytársaság

Cultivátor.

BUDAPEST, Alkotmány-utca 23. sz.

Őszi trágyázás!

Valódi Stern Marke védjegyű

Thomassalak

a legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya!

Csak akkor valódi, ha ilyen zsákban van és eredeti olomzár van rajta.

Minden zsák tartalom-jelzéssel van ellátva.

Óvakodjunk a hamisításoktól!

Kalmár Vilmos a Thomasphosphatfabriken, Berlin vezérképviselője Budapest, VI. Andrassy út 49.

ERDELYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32

M. kir. szabadalm. osztálysorsjegyek főelárusító helye. **A bank elfogad betéteket**

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat,

járulékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket

elad és vásárol

Előleget ad értékpapírokra,

folyószámlán és előre meghatározott időre.

Dijmentesen bevált szelvényeket

és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket,

hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt

tűz- és betörésmentes páncélszekrényeket. (Safe Deposits.)

2017

üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műterműket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Műtermeik vannak:

Kolozsvár, Miskolc, Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.

Dés, S.-A.-Ujhely,

Felsőstátér. Főtér 9.

1729

Sárospatak,

Kossuth Lajos-u. 70.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fia és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristof

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

2005

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szak-szerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságu szalon, ebédő és futószőnyeg, gypaju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktár.

VEGYEN! **Konverzionális Jelzálog-Sorsjegyet!** VEgyEN!

E sorsjegyek mindenikét kihúzzák a törlesztési húzáson és a nyeresémet húzásokon az a sorsjegy is tovább játszik, melyre előzőleg egy vagy több nyeresémet már esett. E sorsjegyek 70 éven át játszanak és kaucióképen is letehetők. Legnagyobb főnyereséme:

egy millió korona.

Húzások: minden év február 25-én, ápril 25-én, június 25-én, augusztus 25-én, október 25-én és december 27-én.

Részletre:

egy darab 15 havi részletfizetésnél havi 10 korona
egy darab 17 havi részletfizetésnél havi 9 korona
egy darab 20 havi részletfizetésnél havi 8 korona
egy darab 23 havi részletfizetésnél havi 7 korona
egy darab 28 havi részletfizetésnél havi 6 korona
vagy letétre 20 K foglaló befizetése után legolcsóbb kamatra.

A nyeresemények azonnal a vevőt illetik.

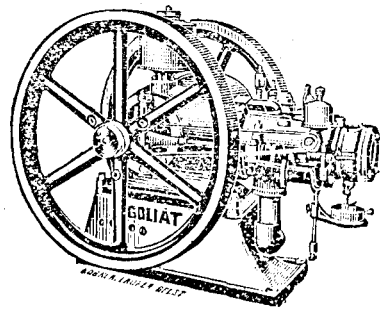
2004

Kapható a

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank részvénytársaságnál Mátyás király-tér 7 szám alatt.

„Goliát” új nyersolajmotorok

A Goliát-jegyű nyersolajmotor minden nagyságban kapható.

A Goliát-jegyű nyersolajmotor minden nagyságban kapható.

A Goliát motor meglepően egyszerű.

A Goliát motor eszményileg tökéletes.

A Goliát motor tömör, erős szerkezetű.

A Goliát motor nem szemre, hanem állandó és megbízható üzemre van építve.

A Goliát motort kedvező lefizetésre csak teljes biztosítékot nyújtó gazdalközönség élvezhet.

Levél-cím: 2482

T I M Á R E D E géptelepe Budapest, V., Lipót-körut 28.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től

10-50 éves lejáratu

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, szerzek konvertálok más intézeti terheket, rendbeszedem egy-uttal az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapotot, kagyors és költséget kimelő eljárással.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadékkul alkalmas, a földszéken is jegyzett 50 év alatt kisorsoiandó

4 1/2 %-ot tisztán jövedelmező zálogleveleket.

A szelvények költségmentesen az intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelm. Banknál” ki-fizettetnek

A legmegbízhatóbban közvetitem: magán- és bérházak, birtokok és bérletek, erdők, bányák és ezek termékeiuek adás-vételi ügyleteit.

Telefon: 859. sz.

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányauőgnökség GOMBOS BENO Kolozsvár, Ferenz József-ut 7.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet” kizárólagos ügynöksége

Szivattyuk és Mérlegek

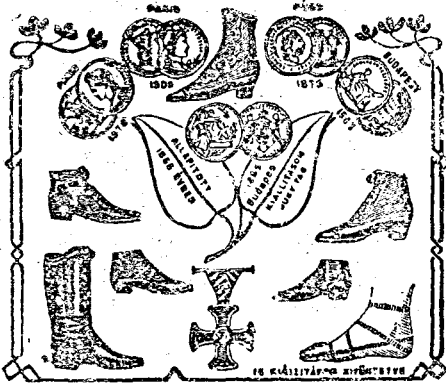
különleges gyár

Garvenswerke, Wien, II., Handelsquai No 130. Miniaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült
FÉRFI és NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

2019

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy hasznáit, a lábra találó cipő beküldésével a egjo bb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68,

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatot tesz
Locomobil és gőzcseplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cseplőgépek, löhere-cseplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes-acél-ékek, 2- és 3-vasú ékek és minden egyéb gazdasági gépek.

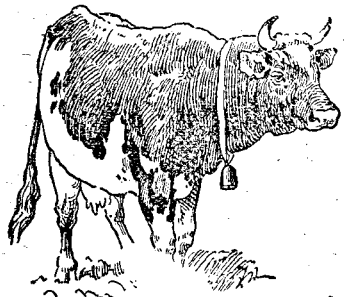
Szőlőkötöző-fonál
jobb és olcsóbb mint a raffia.

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a
Fischer-féle

zsák és ponyvagyárban Budapest Nádor-utca 31-33 sz. szerethető be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 28 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmának és viszonteladójának szállítója.

Pontos, szolid kiszolgálás.
Ponyvakölcsönző intézet.
Tessék ajánlatot kérni!
2260

Kwisda-féle
Korneuburgi marhapor,

Diétikus szer lovak-, marhák- és juhoknak.

1 doboz ára K 1.40
1/2 —70

Közel 50 év óta a legtöbb istállóban használatban, étvágyhiánynál, rossz emésztésnél, valamint feheneknél a tej javítása s a tejelőképesség fokozása céljából.

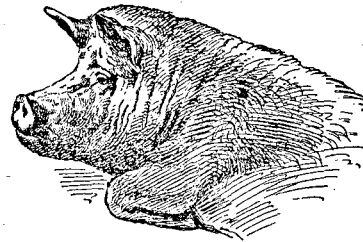
1900. párisi világiállítás Grand Prix.

Kwisda-féle kutyapilulák

zselatin-átvonattal. Hajtópilulák kutyáknak.

1 doboz ára K 2.—

Kwisda-féle sertéspor.

Diétikus szer a hizálás elősegítésére.
Kis doboz K 1.20. Nagy doboz K 2.40.

Erősítő takarmány,

lovak és szarvasmarhák számára,
1 doboz a 5 étadag K —.60, 1 láda a 50 étadag K 6.—

Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerháza
BUDAPEST, VI. Király-utca 12. és Andrassy-út 26. szám.

2450 II.

Kwisda-féle Restitutions-fluid

mosóvíz lovak számára. — Egy üveg ára K 2.80.

Az udvari istállóban és versenyistállóban 40 év óta használatos, mint kitűnő erősítő szer nagyobb munka végzése előtt és után, ingyulladásoknál stb. Trainingbea nélkülözhetetlen.

Védjegy, címke és csomagolás szabadalmazva.

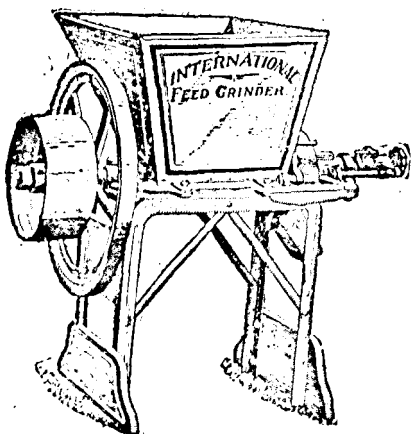
Mc Cormick

„International“ egyetemes
darálógépe

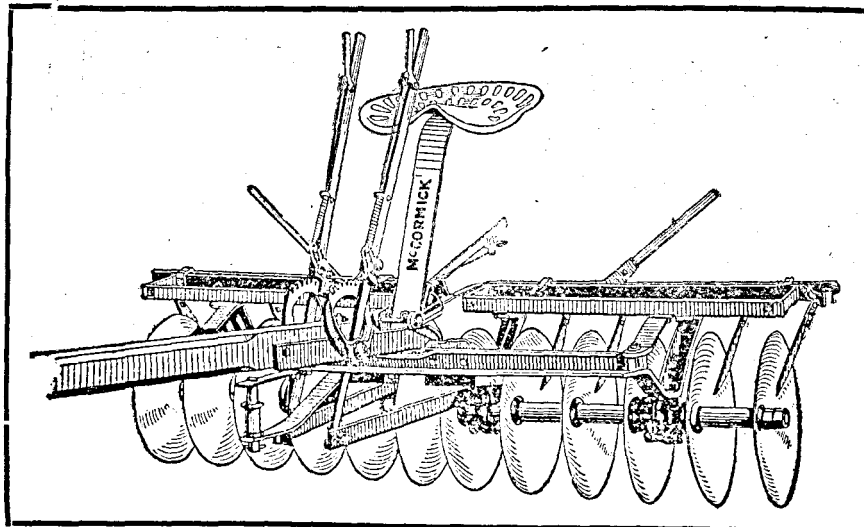
a legjobb **csővestongeri darológép**, a mellett mindennemű szemes takarmány darálására kitűnően megfelel.

Munkaképessége csekély erőszükséglet mellett igen nagy.

Szabadalmazott **ki- és berakókészüléke** folytán a **darálótárcsák tartóssága sokkal nagyobb**, mint bármely más gyártmányu darológépé.

Mc Cormick Harvesting Machine Company
Igazgatóság és főraktár:
Budapest, Alkotmány-u. 12. sz.

Mc Cormick

„Bumper Type“ **tárcsásboronák**

egyenletes munkájuk, könnyű vontatásuk, legerősebb szerkezetük és legkiválóbb anyaguk révén, a legkedveltebbek és legelterjedtebbek.

A tarlóhántásra és a tavaszi szántásra a legújabb szabadalmazott és az erdélyi talajviszonyoknak teljesen megfelelő **Mc Cormick tárcsásboronát** kérjük sürgősen megrendelni, mert készletünk rohamosan fogy.

Különlegesség: a 16 tányéros tárcsásborona 16 vagy 20 any. hüvelyk méretben; munkaszélessége 240 centiméter.

Összes árjegyzékeinket kívánatra díjmentesen küldjük.

I. H. C. Benzinmotorok

2—25 eff. lóerővel stabil felállásra, lokomobilok és **magánjáró benzinlokomobilok** mint **takarmánykészítő, vízszivattyuzó és cseplőmotorok** rohamosan terjednek, mert üzemük a **legegyszerűbb, legbiztosabb és legolcsóbb.**

Gazdasági célokra csakis az eredeti **I. H. C. Benzinmotor** felel meg, mert kezelését az egyszerű **béres** is elsajátíthatja.

Teljes modern **takarmánykamra-berendezéseket** a legjutányosabb árban szállítunk és azokat díjmentesen tervezzük.

